Lodzer Tageblat № 138

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען.

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 57-100, פון אַדמיניסטראַציע 47-100

מיטוואָך, י"א סיון תרפ"ג | 15 czerwca 1923 | 25-טער יאָהרגאַנג

פערשטענדיגונג צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך אין די רעפּאַראַציע- און ענטוואָפנונגס-פראַגען

וויכטיגע קאָנפערענצען צווישען העריאָ, מאַקדאָנאַלד, זאַלעסקי, באַנקור און סימאָן אין גענף. — מאָרגען פייערליכע עפנונג פון לאָזאַנער קאָנפערענץ

גענף, 14 יוני (ספּ. צום „ל. ט.") היינט האָט העריאָ געהאַט אַ פּערזענליכע קאָנפערענץ מיט מין. זאַלעסקי. אויסער דעם זענען נאָכ'ן אָנקומען פון העריאָ און מאַקדאָנאַלד קיין גענף פאָרגעקומען פּערזענליכע געשפּרעכען צווישען די אָנפיהרער פון די בעזונדערע דעלעגאַציעס. דאָס טעמאַ פון געשפּרעך איז געווען די פערשטענדיגונג, וואָס איז דערגרייכט געוואָרען אין פּאַריז צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד אין די פראַגען פון די רעפּאַראַציעס און ענטוואָפנונג. נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען, ביי מאַקדאָנאַלד'ן אַ פריהשטיק צו וועלכען עס זיינען געקומען העריאָ, פּאָול באַנקור, סיר סימאָן און דער שעף פון דער אַמעריקאַנער דעלעגאַציע אַמבאַסאַדאָר גיבסאָן.

לאָנדאָן, (ספּ.) „דיילי טעלעגראַף" טיילט מיט, אז די פערשטענדיגונג צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד בנוגע דער רעפּאַראַציע-פראַגע איז דאָסמאָל אַ פולשטענדיגע.

ביידע צדדים האָבען מסכים געווען, אַז מ'זאָל דערוויילע פערלענגערען דעם מאָראַטאָריום ביז נאָך די פּרעזידענט-וואַהלען אין אַמעריקאַ, אין שפּעטער וועט צונויפגערופען ווערען אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער מ'וועט בעשליסען צו שטרייכען איינצייטיג די רעפּאַראַציע און מלחמה חובות.

דאַגעגען בנוגע די ענטוואָפנונגס-פראַגע איז צו ק"ן הסכם צווישען מאַקדאָנאַלד'ן און העריאָ'ן נישט געקומען.

צווישען אַנדערע פערמעגליכע פּויערים. די סעדער-פּאַכטער ווערען ביז איצט און געהויער שטאַרק עקספּלואַטירט דורך די אַזוי גערופענע פרולט-קאָמיסיאָנערען, וואָס באַרגען אויס די סאָדאָווניקעס אום זאַיין-קאַפּיטאַלען צו זעהר הויכע צינזען.

דער קאָאָפּעראַטיוו האָט זיך צום אַנד. געשטעלט פאָלגענדע אויפגאַבען: נאָר מאַליזירען די פּרייזען, אָרגאַניזירען שטענדיגע פּערקויפס-מערק, איינאָרדנען צוזאַמענפאָהרען און אויסשטעלונגען, איינאָרדנען פאַר-קורסען, גרינדען אַ באַנק פאַר סאָדאָווניקעס, אַרויסגעבען אַ צייטשריפט, ערטיילען יורידישע עצות זאָרגען פאַר'ן עקספּאָרט א. אז. וו.

דער קאָאָפּעראַטיוו האָט זיך געשטעלט אין בערבינדונג מיט אַ באַנק, וואָס ערטיילט קרעדיטען פאַר סאָדאָווניקעס. עס איז אויך געגרינדעט געוואָרען אַ גלענצענדע פערקויפס-שטעל, וואָס דאָס אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דעם יודישען סאָדאָווניק.

גענע. אַביסינישער קייזער פער'משפּט אויף בלינד צו ווערען

לאָנדאָן 14. יוני (ספּעציעל) דער גענע. אַביסינישער קייזער ליש יעאַסו, וועלכען מען האָט געכאַפּט, נאָכדעם ווי ער איז אַנטלאָפען פון דער תפיסה, וואו ער איז געזעסען 12 יאָהר, וועט לויט די שטרענגע אַביסינישע געזעצען פער'משפּט ווערען בלינד צו ווערען.

יהודיה — נייע קאָלאָניע פון זיהן פון די ערשטע א"י-קאָלאָניסטען

ירושלים (יטא) די אָרגאַניזאַציע „בני בנימין" (זיהן פון די ערשטע יודישע קאָלאָניסטען אין א"י), וועלכע האָט שוין אין א"י דריי קאָלאָניעס — בן-אהרן, הרצליה און נתניה — האָט איצט געגרינדעט אַ נייע קאָלאָניע, וואָס וועט טראָגען דעם נאָמען „יהודיה" צום אָנדענק פון בערימטען העברעאישען לעקסיקאָגראַף און בעגייער פון דער העברעאישער שפּראַך אליעזר בן-יהודה, וואָס זיין 10. יאָהרצייט פאַלט אויס ויגובה ה. ז.

די נייע קאָלאָניע „יהודיה" נעמט אַרום 3000 דונאַם. פאָרלויפיג וועלען זיך אין איהר בעזעצען 100 קאָלאָניסטען-זיידי. ווייטערע 3000 דונאַם זענען רעזערווירט פאַר שפּעטערדיגער אַנזיד-לונג.

די קאָלאָניע געפינט זיך צווישען תל-מאָנד און נתניה. דער באָדען איז בעזונדערס פרוכטבאַר.

טשעכאָסלאָוואַקישע א"י-הלוואה פאַר דער קאָנסאָלידירונג פון די קאָלאָניעס אין עמק-יזרעאל

פּראָג (יטא) אויף אָנרעגונג פון דער א"י-עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ פיהרט די טשעכאָסלאָוואַקישע צענטראַלע-קאָמיסיע פון קרן-היסוד זייט איינגינגע וואָכען אַן אַקציע צו שאַפען אַ 6-פּראָצענטיגע 5 יעהריגע הלוואה אין דער הויך פון 2 .מיליאָן טשעכישע קראָן (17 טויזענד פונט). די הלוואה זאָל דינען דער ווירטשאַפטליכער קאָנסאָלידאַציע פון אַ רייהע קאָלאָניעס אין עמק-יזרעאל, דערונטער די צוויי קלאָניעס פון טשעכאָסלאָוואַקישע חלוצים בית-אלפא (חפצי-בה) און שריד.

ווי יט"א דערוויסט זיך, זענען דערווייל דאָ געוויסע דעוויזען-שוועריגקייטען פאַר דער איבערפיהרונג פון דער הלוואה קיין א"י.

נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער עדות בעשטראָפט פאַר נישט וועלען ענטפערן אויף פראַגען פון יודישען ריכטער

בערלין, (יט"א) פון מינכען ווערט מיטגעטיילט, אז אַ נאַציאָנאַל-סאָציאַליסט האָט, ערשיינענדיג פאַר'ן געריכט אַלס עדות אין אַ געוויסען פּראָצעס, זיך אָפּגעזאָגט ענטפערן אויף די פראַגען פון ריכטער דערפאַר, וואָס דער ריכטער היינריך ראָזענפעלד, איז אַ יוד. דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסט איז בעשטראָפט געוואָרען אויף 10 טאָג אַרעסט און בעצאָהלען 500 מאַרק געלד-שטראָף.

דייטשער קרייצער „קעניגסבערג" אויף אַ בזוך אין שטאָקהאָלם

וויזיט בעגריסט פון די שוועדישע פּאַנצער-שיפען „גוסטאַוו V" און „וויקטאָריאַ"

פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשא איז אויסערן-מיניסטעריום

וואַרשאַ 14. יוני (טעלעפאָניש) דער וויצע אויסערן-מיניסטער בעק האָט היינט אויפגענומען דעם פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר לאַראָש און נייעם רומענישען באָטשאַפטער קאַדערע.

50.000 יוד. סאָדאָווניקעס אין פּוילען

וואַרשא (יטא) דער קאָאָפּעראַטיוו פון יודישע סאָדאָווניקעס האָט די טעג צונויפגערופען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס איז בעריכטעט געוואָרען וועגען דער טעטיגקייט און ענטוויקלונג פון דעם קאָאָפּעראַטיוו, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען מיט אַ יאָהר צוריק.

לויט די געזאַמעלטע ידיעות זענען אין פּוילען פאַראַן בערך 50 טויזענד יודישע משפחות, וואָס פערנעמען זיך מיט פּאַכטען סעדער ביי די גוטס-בעזי-

Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. KACENELSONA
Zawadzka 43. telefon 151-79

אין דער ערשטער אנפאַנגס-קלאַס ווערען אָנגענומען שילער פון 5 און אַ האַלב יאָהר

דער גן-ילדים (פרעבעל-שולע) אונטער דער לייטונג פון דער בעקאַנטער פּעדאַגאָגין-שריפטשטעלערין ש. קאַצענעלסאָן-פיינשטיין, איז פערזעהען מיט די מאָדערנסטע שול-איינריכטונגען און ענטוויקלונגס-מעטאָדען. עס ווערען אָנגענומען קינדער (יונגלעך מיט מיידלעך) אין עלטער פון 4 יאָהר.

מיט אָנמעלדונגען: אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום טעגליך פון 9 ביז 2 פמ. און פון 5—7 נאָכמ.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט מיטוואָך ד. 15 ד.ח. 9 אַזייגער אָוו. קומט פאָר
דער לאַנג-ערוואַרטעטער גראַנדיעזער קאָנצערט
פון בעריהמטען אויבער-קאַנטאָר פון וואַרשעווער נאָזיק-סינאַגאָגע

ה. באַרנשטיין

וועלכער וועט אויספיהרען דעם רייכען פּראָגראַם מיט זיין פענאָמענאַלען לידען-טענאָר אין נייע חזנישע קאָמפּאָזיציעס, פאָלקס-לידער, אָפּערן-אַריעס אין 5 שפּראַכען. דער אויבער-קאַנטאָר ה. באַרנשטיין איז דעם לאָדזשער ליבהאָבער פון געזאַנג גוט בעקאַנט בנוגע פון זיינע גרויסע ערפאָלגען אין וואַרשעווער ראָזיאָ און פילהאַרמאָניע, ווי אויך פון גרויסען ערפאָלג אין איירעפּאַ. ביים קלאַוויר וועט אַקאָמפּאַנירען דער בעוואוסטער וויענער פּראָפ. נ. נאָמירעפּיל. כדי צו געבען די ליבהאָבער פון געזאַנג די מעגליכקייט, זעהען די פיייזען צוגענגליך פאַר די ברייטע שיכטען פון 75 גר. ביז 3 זל. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע, צוקערניא י. וויינבערג נאָוואָמיעסקאַ 30, ראָטביין עלעקטראָטעכניק קאָנסטאַנטינער 3.

די הכנסה איז בעשטימט פאַר דער געזעלשאַפט „בית לחם".

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"

דינסטאָג, דעם 28-טען יוני ד. י. 6 אָווענד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל פּעמאָרסקאַ 18 № די יעהרליכע

גענעראַל-פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג 2) וואַהל פון אַ פאָרזיצענדער און אַססעסאָרען, 3) פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל פון די לעצטע גענעראַל פערזאַמלונג 4) בעריכט פון דער טעטיגקייט, 5) בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 7) בעשטעטיגען אַ בודזשעט אויף 1932; 8) פאָרשלאַגען

בעמ.: לויט 19 § פון די סטאַטוטען ביי דער נישט גענוגענדער צאָהל אָנוועזענדע מיטגלידער פאָרקומען די פערזאַמלונג צום צווייטען טערמין פּינקטליך 8 אָווענד.

קיין ספּעציעלע איינלאַדונגען ווערען נישט אַרויסגעשיקט.

די פערוואַלטונג פון „תומכי אורחים".

[illegible]
אויך לאָמבאַרד-קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איוואַר פּאָלאַק פּיעטריקאָווער № 7

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג, פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם. מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פריש געבעקסען פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטע צוקערניע

נ. וויינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
טעל. 82-143

מיר גיבען אַרויס טעגליך פרישטיק, יאַרסקע מיטאָגען און אָוועגד-ברויטען.

גאַנץ לאָדז

האָט געמאַכט אַ רושם מיט די

רעשטען

נאָוואָמיעסקאַ 5 פראָנט 2 שטאָק

די נייעסטע מאָדערנסטע הערען- און דאַמען-שטאָפען פון די בעסטע קוואַליטעטען מיט 30% בילינער. קומט און איבערצייגט אייך! נאָר לאָזט אייך נישט פערפיהרען, געדענקט גוט דעם אַדרעס: נאָר 2 שטאָק פראָנט ביי שטשענשליווי.

צושטערט פון גרויסען אומגליק. וואָס האָט געטראָפען אונזער מחותן ר' לייביש פעלדבערג און פאַמיליע צוליב דעם פלוצלינגען טויט פון זייער פרוי און מוטער

הענדל נ"ע

דריקען מיר זיי אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים און זיי זאָלען מעהר פון קיין צער נישט וויסען.

שמחה דאַברעצקי, פרוי און פאַמיליע.

Dr. med.
R. REICHER

ספּעצ. פאַר מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג
פּאָלודניאָווא 28. טעלעפאָן 93-210.
נעמט אָהן טעגליך פון 8 — 11 פריה און פון 5—9 אָווענד. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאַנאַ 4
טעלעפאָן 90-216

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגעריש קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלט-אַרט אַנאַליזע עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.
נעמט אָן פון 9—2, און פון 5—9 אָווענד.

בריף-איבערזעצונגען

פון פערשידענע שפּראַכען: ענגליש, פראַנצויזיש, רוסיש, דייטש, און אַנדערע אויף יודיש, פּויליש און פערקעהרט
מ. קרוזעפּיצקי. פּאָמאָרסקאַ 4.
(ביים צאַהן-אַרצט ר. קרוזעפּיצקאַ)
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָווענד
טעלעפאָן 53-206.

נייע אינערליכע פערוויקלונגען אין דייטשלאַנד

גרויסע דעמאָנסטראַציעס אין בערלין צוליב הינדענבורג'ס דעקרעט צו פערגרעסערן שטייערן און צו פערלענגערן די אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע; ציג'ין פראָטעסט פון די דרום-שטאַטן אַפּגעלעגט דעם דעקרעט ווידער צו ערלויבן די היטלעריסטישע שטורם-אַפּטיילונגען

בערלין (ספּ.) הינדענבורג האָט הײנט אונטערגעשריבן אַ פּראָיעקט פון אַ נייעם פינאַנץ-דעקרעט און דאָס האָט ער קאָנפירמירט מיט קאַנצלער פאָן פאַפּען מכח דער טאַקטיק פון דער דייטשער רעגירונג אין לאָזאַן.

געכטן זענען אין דייטשלאַנד פאָרגעקומען פיל דעמאָנסטראַציעס געגן אַננולירן דורכ'ן נייעם פינאַנץ-דעקרעט נייע שטייערן און אַ רעדוקציע פון די אַרבייטסלאָזן-אונטערשטיצונגען. דאָס אונטערשרייבן דעם דעקרעט אָפּ-ציפּערן דעם פעראָט פון די היטלער-רישישע שטורם-אַפּטיילונגען איז דער ווייל אָפּגעלעגט געוואָרן צוליב די מאַטעריעלע פאָדערונגען פון די דרום-דייטשע שטאַטן.

און שייכות דערמיט האָט דער הויט-לערוקמישער „פעלקישער בעאָבאַכטער" אָנגעזאָגט, אַז די היטלעריסטען וועלן געפינען מיטלען ווי אַזוי אומגעגליך צו מאַכן די סאַבאָטאַזש פון די דרום-דייטשע רעפּובליקען לגבי די פאָדערונגען פון דער רעגירונג.

הינדענבורג זאָל פּראָקלאַמירן אַ פּראָטעסט געגן די איצטיגע פויליש-דייטשע גרעניצן
פאָדערט די דייטשע פּרעסע

בערלין (ספּ.) די ידיעה וועגן אַ פראַנצויזיש-ענגלישער פערשטענדיגונג אין פּאַריז האָט אַרויסגערופן אין דער דייטשער פּרעסע אַ שטאַרקע באַאונרוהיגונג.

בעזונדערס איז די דייטשע פּרעסע באַאונרוהיגט בנוגע מאַקדאָנאַלדס פּלאַן וועגן פאָדערן פון דייטשלאַנד אַ פּאָליטישן מאָראַטאָריום, ד. ה. אַז זי וועט נישט אָנגרייפן פּוילן.

„פאָסישע ציימונג" שרייבט, אַז דייטשלאַנד וועט היינט באין-אופן נישט מסכים זיין אויף אַ „מזרח לאָקאַרנאָ".

„דייטשע אַלגעמיינע צייטונג" שרייבט, אַז צוליב דעם עקשנות'דיגען ווידערשטאַנד פון פראַנקרייך אין די אונטערהאַנדלונגען, וואָלט געווען געוואונשען אַז דער דייטשער צד זאָל נאָך פאַר לאָזאַן ערקלערען גאַנץ רוהיג אָבער קאַטעגאָריש, אַז די איצטיגע דייטשע רעגירונג, אין וועלכער ס'זיצען פאָרשטעהער פון מזרח פּרייסען, קען ווייניגער ווי אַ וועלכע עס איז דייטשע רעגירונג טראַכטען וועגן אַ „מזרח לאָקאַרנאָ".

מיט'ן אויסנאַהם פון אַ קליינעם שטח, איז די גאַנצע גרעניץ פון מעמעל ביז קאַטאָוויץ אַ רויבערישע גרעניץ. אייגענטליך איז דאָס נאָר אַ מיליטערישע דעמאַרקאַציאָנס-ליניע.

דער פּראָטעסט און דער דייטשער רעגירונג געגען דער פונאַנדערטיילונג פון אויבער-שלעזיען עקזיסטירט ווייטער. ס'וואָלט געווען פערשטענדליך, ווען די פאַפּען-רעגירונג זאָל היינט באַנייען פייערליך דעם דאָזיגען פּראָטעסט, צוזאַמען אין דער פאָרם פון הינדענבורג'ס אַ פּראָקלאַמאַציע, וועלכע זאָל דעם פּראָטעסט אויסברייטערן אויף די ווייטערדיגע טיילען פון דער מזרח גרעניץ.

ערשט נאָכדעם ווי די היינטיגע פויליש-דייטשע גרעניצן וועלן בעזייטיגט ווערען און ס'וועלן בעשטימט ווערען נייע, וועט דערשטיקט ווערען די קוועלע פון אונרוהען, וואָס בעדראָהט גאַנץ אייראָפּאַ.

די מאָנאַרכיסטישע פּראָפּאַגאַנדע אין דייטשלאַנד

בערלין, 14 יוני (ספּעציעל) אויף אַ פערזאַמלונג פון נאַציאָנאַליסטישער יוגענד האָט דער דעפּ. עווערינג ערקלערט, אַז די תקופה פון דיקטאַטור אין דייטשלאַנד וועט נאָר זיין אַן איבערגאַנגס-צייט פאַר דער בנייטער מאָנאַרכיע אין דייטשלאַנד.

די נאַציאָנאַליסטישע יוגענד האָט געמאַכט דעם רעדנער גרויסע אָוואַציעס.

טויזענדער אַרבייטער אויף דער לויה פון בנימין שלעזינגער

ניו-יאָרק (י.ט.א.) אין דער לויה פון פיהרער פון די יודישע סאָציאַליסטען אין אַמעריקע בנימין שלעזינגער האָבען זיך בעטייליגט פיל טויזענדער אַרבייטער, יודען אַמעריקאַנער, אירלענדער, איטאַליענער, דייטשען און אַנדערע. ביים אָפענעם קבר האָבען וועגען די פערדינסטען פון פערשטאָרבענעם בעהאַלטען רעדעס די פּראָמינענטסטע פיהרער פון דער אַמעריקאַנער פּראָפעסיאָנעלער און סאָציאַליסטישער בעוועגונג.

נייער דירעקטאָר אין לאָדזער קראַנקען-קאַסע

וואַרשא (טעלעפאָניש) ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער צענטראַלער דירעקטאָר פון דער וואַרשאַווער קראַנקען-קאַסע אין דער גענ. קאָמיסאַר פון לאָדזער קראַנקען-קאַסע ראָזנאָווסקי נעמט איבער אַ הויכע שטעלונג אין אַרבעטס-מיניסטעריום.

דעם אַמט פון דירעקטאָר פון דער וואַרשאַווער קראַנקען-קאַסע נעמט איבער דער דירעקטאָר פון לאָדזער קראַנקען-קאַסע לאַפּושאַנסקי. איינע פון די ווינטסטע קאַנדידאַטען אויפ'ן אַמט פון לאָדזער קראַנקען-קאַסע איז דער גענ. לאָדזער וואָיעוואָדע ראַוונאַראָוויטש.

באַנק פּאָלסקי אויסגעטוישט 30 מיליאָן גאָלד אויף דעוויזען

וואַרשא, 14 יוני (טעלעפאָניש) אין דער פערגאַנגענער דעקאַדע האָט די „באַנק פּאָלסקי" אויסגעטוישט 30 מיליאָן גאָלד אויף דעוויזען, כדי צו פערשטאַרקען די דעוויזען-רעזערווען. דער איצטיגער גאָלד-רעזערוו בעטרעפט 424.31 מיליאָן זל. דער פּראָצענט-פערהעלטניש פון דעקונג פון'ם באַנקנאָטען-אומלויף מאַכט אויס 42,64%, ד.ה. 12,46% מעהר, ווי עס פאָדערט דער סטאַטוט.

דער מצב פון די ווינטער-זריעות

וואַרשא, 14. יוני (טעלעפ.) לויט די אינפאָרמאַציעס פון הויפּט-סטאַטיסטישען אַמט, וואָס שטאַמען פון 1051 מעלדונגען פון לאַנדווירטשאַפטליכע קאָרעספּאָנדענטען איז דער מצב פון די ווינטער-זריעות אין דער צווייטער העלפט מאַי געווען ערגער אין פערגלייך צום פריהערדיגען חודש. די סיבה — מאַנגעל אין רעגענס. די רעגענס פון סוף מאַי האָבען קיין צנדערונג נישט אַריינגעבראַכט.

די אַרבייטסלאָזיגקייט אין פּוילען

וואַרשא (טעלעפאָניש) די צאָהל אַרבייטסלאָזע אויפ'ן 11 ד. ח. האָט בעטראָפען 269965 מאַן און איז געווען מיט 9489 ווייניגער ווי אין דער פּערי נאָכגעהענדער וואָך.

מלחמה יאַפּאַן-אַמעריקאַ, אָדער יאַפּאַן-רוסלאַנד?

טאָקיאָ (ספּ.) דער בעקאַנטער יאַפּאַנישער פּובליציסט האַמאַיאַמשי האָט פערעפענטליכט אין דער צייטונג „ניקי-האָ" אַן אַרטיקעל, אין וועלכען ער רעדט אַרום די אונטשולדיגע אויסערן-פּאָליטיק פון יאַפּאַן.

אַמעריקאַ און יאַפּאַן קאָנקורירען צווישען זיך וועגען פערטיילען דעם גרויסען כינעזישען מאַרק.

א ווילטיגער קאָנקורענט איז אויך כאַוועטס-רוסלאַנד. יאַפּאַן מוז זיך רעכענען מיט וועמען צו גיין. רוסישע רעגירונג מיט אַ פאַרשטענדיגונג מיט אַמעריקאַ, הייסט שטעלען זיך אין אַ סכסוך מיט רוסלאַנד.. פּדי צו לעזען דעם מאַנדזשוריישען פּראָבלעם און זיכערן די עקזיסטענץ פון דער נייער מאַנדזשורישער רעגירונג וואָלט מען געדאַרפט בעפרייען מזרח-סיביר און בייקאַל פון רוסלאַנד'ס הערשאַפט און אייגפיהרען דאָרט אַ סיסטעם פון אַן אָפענער טיר.

בויקאָט-אַקציע פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען

בערלין (יט"א) דער שטאָט-ראָט פון נוישטאַט (בייערן) וואָס געפינט זיך אינטער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע איינפלוסען, האָט בעשלאָסען אויפצופאָדערן אַלע אינסטיטוציעס, וואָס ווערען דורך איהם אויסגעהאַלטען אָדער סובסידירט, אַז זיי זאָלען קיין זאַך נישט קויפען אין יודישע געשעפטען אָדער ביי יודישע צושטעלער.

מחמת דעם אַנטי-יודישען היטלער-בויקאָט האָט דער „צענטראַל-פעראיין" דאָס ערשטע מאָל אין זיין געשיכטע בעשלאָסען צו עפענען אַ ביוראָ וואָס זאָל אינפאָרמירען וועלכע זומער-וואוינונגען און האָטעלען אין דייטשלאַנד דאַרפען דורך יודען אויסגעמיטען ווערען. דאָס „איזראַעליטישע פאַמיליען-בלאַט" האָט אָנגעהויבען דרוקען אַ ליסטע פון די אַנטי-יודישע זומער-וואוינונגען און האָטעלען.

15 וואוין-הייזער אין לעבעדיגער אינווענטאַר — אויעק מיט'ן רויך

(§) מאָנטאָג בײנאַכט איז אויסגעבראָכען אַ שרפה בײם פויער יוזעף באַפּעראַהוסקי אין דאָרף טשעסלאַ. צוליב'ן ווינד האָט זיך דאָס פייער שנעל אַריבערגעכאַפּט אויף די שכנישע בנינים און ס'זענען געוואָרען פערברענט 15 וואוין-הייזער, 16 סטאַלעס, 14 תבואה-שייערען מיט'ן גאַנצען לעבעדיגען אינווענטאַר.

ביי דער רעטונגס-אַקציע איז שווער אָפּגעברוהט געוואָרען דער פּאָראָבעק אַנדזשעי סאָסנאָווסקי.

דאָס פייער איז ענטשטאַנען פון אַן אונטערצינדונג. ביז איצט איז דעם אונטערצינדער נישט געלונגען צו אַרעסטירען.

אַנטי-ציון. טעראָר-אַקציע פון אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען אין טוניס
קרן-היסוד-דעלעגאַט ווערט קראַנק אויף פערפאָלגונגס-מאַניע

טוניס (יטא) די אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען אין טוניס, וועלכע לאָזען זיך ווען אַ לעגענדער צייט בעאיינפלוסען דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע אין ירושלים, האָבען דורך זייער פּסדר'דיגער אַנטי-ציוניסטישער העצע גורם געווען, אַז די מאַכט אין טוניס האָט פערבאָטען אָפּצוהאַלטען אַן אָנגעקונדיגטע פערזאַמלונג פון קרן-היסוד, אויף וועלכער עס האָט געזאָלט אַרויסטרעטען דער קרן-היסוד-דעלעגאַט נתן האַלפּערן.

די אַראַבישע טעראָר-דראָהונגען זענען אַזעלכע ווילדע, אַז אַ ווייטער קרן-היסוד-דעלעגאַט, מ. י. קאָהען, איז געוואָרען גייסטיג-קראַנק און לײדט פון פערפאָלגונגס-מאַניע.

עקספּאָרט פון טעקסטיל-סחורות קיין אויסלאַנד

(א.) די טעג איז אין לאָדזער האַנדעלס-קאַמער פאָרגעקומען אַ גרויסען קאָנפערענץ הײנטיגע אָנגעשטעלטע פון די ווײטשאַפטיגע עקספּאָרט-מעגליכקייטען פון פּוילישע סחורות קיין אויסלאַנד.

XX יוד. טעאַטער פילהאַרמאָניע XX
פאַרבאַנד טרופּע פון א.א.פּ. אין פּוילען
שבת, ד. 18-טען יוני 9 אַ זייגער אָוונט
קומט פאָר — דער 20-יעהריגער יובילעאום פון בעליבטן בוף-קאָמיקער
הירש באַלבירסקי
3 שעה פערוויילונג !!! 3 שעה פערגעניגען !!!
ערשטער גאַסטשפּיל פון דער איבעראַל - בעקאַנטער סאַלאָן - סוברעטין
פּרעמיערע סעווילאַ פּאַסטאַר פּרעמיערע
צוזאַמען מיט דער גאַנצער זיגלער'ס אָפּערעטען - סטאַר - טרופּע
אין אַ גאַנץ נייע אַמעריקאַנער שלאַגער-אָפּערעטע
„די דזשאַז טענצערין"
מיט סעווילאַ פּאַסטאַר אין דער טיטול-ראָלע
אין דער ראָלע „הצושלע" ה. באַלבירסקי.
צום שלוס אַ פייערליכער יובילעאום-קאָנצערט
אין וועלכען עס בעטייליגען זיך:
ד״ר בעריהמטער דראַמאַטישער אַרט. בעני אַדלער
דער בעליבטער אַרטיסט און זינגער יוסף סטרוגאַטש
דער גוט-בעקאַנטער כאַראַקטער-קאָמיקער דאַלי נאַבבאַר
באַלעט - טענצער פון וואַרשאַווער „אַדריא" מאָריס דזשאָנסאָן
דער בעקאַנטער ש. הערשקאָוויטש און יובילאַר הירש באַלבירסקי.
פריי- קאַרטען און הנחה - בילעטען נישט גילטיג.
בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אין שוץ פון די סחורה-צייכענס
כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס אין לאָדזער קרייז-געריכט

אין לאָדזער קרייז-געריכט איז בעטראַכט געוואָרען אַ פּראָצעס, וואָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַר די לאָדזער האַנדעלס-בעציהונגען בנוגע די רעכט צו בענוצען זיך מיט סחורה-צייכענס. אונטער דער אָנפיהרונג פון ריכטער קאַז לאָווסקי און אַנטייל פון די ריכטער נאַיעווסקי און עהרענרייך, איז בעהאַנדעלט געוואָרען די אָנקלאַגע געגען ליי׳ב בראַנבער, וואָס איז בעשולדיגט געוואָרען אין בענוצען זיך צו זיינע טיכער-אויסאַרבייטונגען מיט'ן צייכען פון אַ בוקיעט, וואָס איז ענליך צום סחורה-צייכען, וואָס איז רעגיסטרירט געוואָרען אין פּאַטענט-אַמט דורך דער פירמע „ברידער בוקיעט".

אין רעזולטאַט פון דער אַרורכגע פיהרטער אויספאָרשונג, האָט די פּראָקוראַטור צוגעצויגען ל. בראַנבער'ן צו שטראָפליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

דער בעשולדיגטער האָט זיך פערטיידיגט דערמיט, אַז ער בענוצט שוין דעם דערמאָנטען סחורה-צייכען פון אייניגע יאָהרען און זיין רעכט צום ראָזינען סחורה-צייכען ברענגט נישט קיין שום שאָדען די רעכט פון דער פירמע „ברידער בוקיעט". לויט די ערקלערונגען פון די עדות ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז די פירמע „ברידער בוקיעט" האָט רעגיסטרירט דעם צייכען נאָך אין 1895 אין שפּעטער אין פּוילישען פּאַטענט-אַמט.

אַ רייע עדות האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דער רעגיסטרירטער צייכען פון דער פירמע „ברידער בוקיעט" איז בעקאַנט אין די ברייטע קרייזען פון די פּראָדוצענטען אַלס ספּעציפישער צייכען פון פירמע „ברידער בוקיעט".

נאָך די רעדעס פון בעפולמעכטיגטען פון דער געלימטענער פירמע, די אַדוואָקאַטען פּאָרעלע, ד״ר פייטעלסאָן, און אויך אַדוו. אַלבערט, האָט דאָס געריכט אַרויסגעגעבען אַן אורטייל, לויט וועלכען ל. בראַנבער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 1000 זל. שטראָף און צו פערשייען אויף 4 וואָכען אַרעסט און צוגעמשפּט די גאַנצע ציוויל-פאָדערונג: 2.500 זל. לטובת דער פירמע „ברידער בוקיעט" און פערווערט דעם בעשולדיגטען ווייטער צו בענוצען זיך מיט'ן ראָזינגען צייכען.

פוילישע קאָלאָניע אין אַמעריקאַ קויפט אַ נייעם אַעראָפּלאַן פאַר הויזנער'ן

אויף די אַזאָרען זעצט זיך הויזנער איבער אויף אַ צווייטען דאַמפער, מיט וועלכען ער קומט קיין ניו-יאָרק

לאָנדאָן (ספּ.) דער נאָפּט-דאַמפער „קורסק" שווימט, וואָס פיהרט אויף זיין דעק הויזנער'ן, פאַהרט מיט פולער פּאַרע און דער ריכטונג פון די אַזאָרען-אינזלען.

דאָס אָנקומען פון דעם דאַמפער אויף די אַזאָרען-אינזלען, ווערט היינט אָדער מאָרגען ערוואַרט. דאָרט זאָל הויזנער זיך איבערזעצען אויף אַן אַנדערן דאַמפער, וואָס וועט איהם און איינגיגע טעג ברענגען קיין ניו-יאָרק.

* * *

ניו-יאָרק (סחפּ.) ביז איצט איז נישטאָ קיין שום ידיעה, אַז וועלכע עס איז שיף זאָל האָבען אויפגענומען הויזנער'ס אַפּאַראַט „ראָזאַ מאַריאַ".

צווישען דער פּוילישער קאָלאָניע אין אַמעריקאַ האָט זיך שוין געשאַפען אַ קאָמיטעט אויפצונעמען דעם גרויסען פּוילישען העלד. נעכטען האָט דער קאָמיטעט אָנגענומען אַ בעשלוס איינצוקויפען אַ נייעם גרויסען אַעראָפּלאַן פאַר אַ נייעם פליה איבער'ן אַטלאַנטיק. דאָס געלד איז געזאַמעלט געוואָרען אין משך פון עטליכע שעה.

* * *

ניו-יאָרק (ספּ.) הויזנער'ס פרוי האָט בעשטעטיגט די ידיעה, אַז הויזנער וועט ווידער וועלען גענען אויפנעמען אַ צווייטען רייזע איבער'ן אַטלאַנטיק.

הויזנער געזעגענט זיך מיט זיין פרוי

דער פּוילישער לופט-פליהער, וועלכער איז געראַטעוועט געוואָרען דורכ'ן נאַפט-דאַמפער האָט מיטגענומען אויף זיין רייזע 6 בעלעגטע ביוטלעך און אַ קאַן קאַווע.

לאָדזער בערזע

ביי אַ זעהר שוואַכע טענדענץ איז נאָטירט געוואָרען פאָלגענדע קורסען:

4% אינוועסטיציע (ניט אָפיציעל)	88.–
4% דאָלאַרובקע	47.25
3% בודאָוולאַנע (נישט אָפיציעל)	32.50
6% וואַרשאַווער פאַנד-בריף	51.–
8% לאָדזער פאַנד-בריף	51.25
4½% זשעמסקע „	31.–
7% סטאַביליזאַציע (אַמער.)	42.50
באַנק-פּאָלסקי	70
דאָלאַרען (נישט אָפיציעל)	8.88.50
גאָלד-דאָלאַר	9.03
פונטען	32.80
פראַנקען	35.11
זילבער-רובעל	1.46
ביליאָן	0.65

—§—

אַבסלאַנג פון אַ באַנקראָט

(§) ווי מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, איז די פּיעטריקאָווער קאָאָפּעראַטיווע קרעדיט-באַנק ערקלערט געוואָרען באַנקראָט. די היזקות, וואָס די מיטגלידער האָבען געליטען, דערגרייכען ביז 24.000 זל.

היינט איז דער לעצטער טאָג אויף אויסצוקויפען אַ צעטעל פון דער לאָטעריע אויף אַ אומזיסטע רייזע קיין ארץ ישראל.

די ציהונג קומט פאָר זונטאָג, דעם 19. ה.ח. אין וואַרשא אין דער אַנוועזענהייט פון אַ פאָרשטעהער פון מלוכה-שען קאָנטראָל-אַמט.

די איבערגעבליבענע לאָסען (פּרייז 3 זל.) קאָן מען היינט נאָך בעקומען אין ציוניסטישער ביוראָ, שרודמיעסקאַ 29 און אין די אַנדערע פערקויפס-שטעלען.

וועלכע סוחרים, קרעמער, אָנגעשטעלטע אין די טאַרטאַקען ווענדען זיך אין די טאַרטאַקען, זיי ווילן טון די שווערסטע אַרבייט, אָבי צו פערדינען אויפ'ן שטיקעל ברויט פאַר'ן ווייב מיט די קינדער, וועלכע הונגערן. נאָר צום בעדויערן און צו אונזער גרויסער חרפה מוזען מיר דערציילען, אַז די יודישע פאַבריקאַנטען ווייזען נישט אַרויס קיין חשק צוצונעמען יודען צו דער אַרבייט, מען זוכט אַלערליי פערפּאָלטע תירוצים אָבי פּטור צו ווערען פון אַן אָנטשעפעניש".

אין דעם מערב-גאַליצישען שטעטעל זשאַבנע גיט די קאַסע אַרויס לאַנג-טערמיניגע קרעדיטען די, וואָס פּלאַנצען סעדער, בויען ביהנען-שטאָקען אָדער פערנעהמען זיך מיט דער צוכט פון זייד-וועריםלעך א.א.וו.

מען גרייט זיך געשמאַך צו דער מאָרגענדיגער שטאָט-ראַט-זיצונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פּונקט, וואָס געפינט זיך אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער מאָרגענדיגער שטאָט-ראַט זיצונג וועגען אויסשליסען דעם ד״ר וויעלינסקי אַלס מיטגליד פון שטאָט-ראַט, איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די אָפּאָזיציאָנעלע שטאָט-ראַט-פראַקציעס. קיין שום בעשטימטעם איז נישט אָנגענומען געוואָרען, מחמת די מעהרהייט האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָפּהאַלטען זיך פון שטימען.

די פּפּ״ס גרייטען זיך צו דער זיצונג מיט'ן גאַנצען אייפער, עס ווערען מאָבילוזירט אַלע כחות. קיינער איינער פון דער סאָציאַליסטישער פראַקציע וועט נישט פעהלען אויף דער זיצונג, כדי עס זאָל זיין די נויטיגע צאָהל פון 2 דריטעל שטימען.

אַ יודיש שטעטעל צינדט ליכט מיט אַ שעה פריהער כדי אויסצומיידען אַן עקזעקוציע פון עקזעקוטאָר

וואַרשא (יט"א) דער חודש-זשורנאַל פון די גמילת-חסדים-קאַסעס „פאָלקס-הילף" ווידמעט אַ סך פּלאַץ אויך ווירטשאַפטליכע און געזעלשאַפטליכע ענינים קודם-כל עקאָנאָמישע בעריכטען פון די בעזונדערע שטעדט, וואָס גיבען אַ בילד פון דעם מצב פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די שטעט און שטעטלעך. פון די דאָזיגע בעריכטען זעהט מען דעם גאַנצען גרויל פון דער יודישער לאַגע. אין איין שטאָט האָבען יודען אָנגעצינדען ליכט מיט עטליכע שעה פריהער, כדי אויסצומיידען די עקזעקוציע פון אַן עקזעקוטאָר.

וועלכער איז גראָד געקומען פרייטאָג. אין אַן אַנדער שטעטיל פיהרט דער מיליטערישער קאָאָפּעראַטיוו אַן אויסראָטונגס-קאַמף אַקעגען די יודען, אין אַ דריט אָרט בעציהט דער אָרטיגער שפּיטאָל, וואו עס היילען זיך ס רוב יודען, ברויט מיט אַן אויטאָמאָביל פון אַ ווייטער שטאָט, כדי נישט דאַרפען קויפען ביי יודען א.א.וו.

די קאַסעס פון פּאָלעסיער שטעטעל מאַלאָריטאַ שרייבען אין אַ קאָרעספּאָנדענץ: עס לאָזען זיך ביי אונז מערקען פאָלגענדע כאַראַקטעריסטישע ערשיינונגען. גאַנץ בכבודיגע מענשען, גע.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון ביז 7 אין אָוונט
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz' poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

צי וויל פּאַפּען טאַקע שליסען אַ בלאָק מיט פראַנקרייך און פּוילען?

פּעסימיסטישע שטימען וועגען דער לאָזאַנער קאָנפערענץ

דער פּאַריזער קאָרעספּאָנדענט פון „אילוסטראָוואַני קוריער" שטעלט זיך אָפּ אויספירליך אויף די ידיעות, וועלכע ווערען פערשפּרייט דורך די אָנהענגער פון דער פּאַפּען-רעגירונג, אַז די איצטיגע דייטשע רעגירונג האָט בדעה צו ענדערן דעם קורס פון דער דייטשער אויסערן-פּאָליטיק אין דער ריכטונג, אַז אָנשטאָט אַ בונד מיט רוסלאַנד, וויל פּאַפּען שליסען אַ בונד מיט פראַנקרייך, איטאַליען און פּוילען געגען ראַטען-רוסלאַנד. דער מחבר פון אַרטיקעל איז פערזענליך גאָר נישט קיין געגנער פון אַזאַ פּראָיעקט. פערקעהרט, ער האַלט, אַז אַזאַ בלאָק וואָלט געראַטעוועט די וועלט פון דער באָלשעוויסטישער סכנה, וועלכע ווערט וואָס אַמאָל שטאַרקער. ווען די דערמאָנטע פיר שטאַרקע מלוכות וואָלטען זיך פעראייניגט, וואָלט מען נעקענט אָנהויבען אַ מלחמה מיט'ן ראַטען-רוסלאַנד. די מעשה איז אָבער, וואָס די דייטשען מיינען נישט ערנסט מיט'ן דאָזיגען פּראָיעקט, וואָס זיי האָבען נעמען בכיון פערשפּרייטען קלאַנגען וועגען אַזאַ מין בלאָק. כדי אַזוי אַרום צירינג צו געווינען פראַנקרייכ'ס צושטימונג, דאָס איז אַ משומד'ער מאַנעוור פון דער דייטשער דיפּלאָמאַטיע כדי אויסצופּרעסען ביי די קאָאַליציע-מלוכות וואָס מעהר הנחות אין דער ענינים-פראַגע, אין די רעפּאַראַציע-צאָהלונגען און נאָכדעם זיך קענען נעמען צו פּוילען. די פּאַפּען-רעגירונג פּיהרט אויס דער קאָרעספּאָנדענט פון א. ק. צ., איז נים ווייניגער אַגרעסיוו, אומפּערזעהליך, ווי די היטלעריסטען. זיי שפּילען נאָר איצט די ראָלע פון שעפּעלע, פון פרידליכע שלום-ליבהאָבער, ווייל זיי האָבען קיין עצה נישט, ווייל דייטשלאַנד איז נאָך נישט צוגעגרייט ווי געהעריג צו אַ נייער מלחמה. די מלוכה-מענער דאַרפען דערויבער מיט'ן גרעסטען פּאָר-זיכט בעציהען צו די דאָזיגע פּלענער, בעלעגער אַז די דייטשען אויספּרופען דאָס אויסלאַנד, כדי איינצושלעפּען פראַנקרייך אין אַזאַ פאַרטראַגליכען בונד, וועלכער וואָלט דייטשלאַנד ערלויבט אויסצוווירקען דאָס וואָס זי פּלאַנירט שוין לאַנג, כדי צו פערשווינדען פון דער סצענע.

דער „קוריער פּאָראַנני" איז זעהר פּעסימיסטיש געשטימט בנוגע דעם אויסגאַנג פון דער לאָזאַנער קאָנפערענץ. די אַלע קאָנפערענצען, וואָס קומען לעצט מענס פאַר האָבען קיינעם נישט געבראַכט קיין נוצען, אַחוץ די דייטשען. בעת די קאָאַליציע-מלוכות זענען צווישען זיך צוריסען, ענגלאַנד בעמיהט זיך אַנטצושטעלען אַ פּאָסט פראַנקרייך און פּערקעהרט, ווייסען די דייטשע גענוי, וואָס זיי ווילען, זיי האָבען אַ קלאָרע ליניע און זיי נוצען אויס די רייבונגען צווישען די מחברים פון ווערסאַילער טראַקטאַט, כדי צו רייסען פון דאָזיגען טראַקטאַט שטיקער.

ביי אַזאַ לאַגע איז קלאָר, אַז די לאָזאַנער קאָנפערענץ קען ברענגען נוצען נאָר די דייטשען, ראַטענען פראַנקרייך, ענגלאַנד און די אַנדערע מלוכות ווע-לען מאַכען די גרעסטע בעמיהונגען, אַז זיי זאָלען נישט אַהיימפאָהרען קיין בעזונגטע. נאָר אין דער הינזיכט וועלען געהן זייערע בעמיהונגען. לאָזאַן קען נישט ברענגען קיין שום לעזונג צו די אַלע פּראָבלעמען, וואָס הענגען איצט אין איבער אייראָפּא. מ'וועט פערלענגערן דעם הובער-מאָראַטאָריום, ווייל מ'האָט נים קיין אַנדער ברירה, מ'וועט ווייטער זיך נאַרען און לעבען מיט אילוזיעס, אַז די דייטשען וועלען ווערען בעסער, און לעת עתה וועלען די דייטשע פּטור ווערען פון צאָהלען חובות און ווערען אייניגע פון די מלוכות אין אייראָפּא. וואָס זענען אַמווייניגסטען שולדיג. „קיינער וועט נישט געווינען פון לאָזאַן, אַחוץ אפשר די לאָזאַנער האָטעל-אייגענטימער.

מ'וועט קענען קויפען הייזער, ווי מען קויפט איצט אויטאָמאָבילען

מען וועט זיי קאָנען איינפּאַקען און אַריבערפיהרען פון איין פּלאַץ אויפ'ן אַנדערען. זאָגט בעריהמטער אַרכיטעקט

די היים, דאָס איז עפּעס, וואָס איז פעסט, זיכער. דאָס איז, ווי מען זאָגט, פון די „אומבעוועגליכע גיטער". אַ הויז, דאָס בעדייט אייביגעס, אַלגעמיינעס, פעסטעס דויערנדעס.

לעבען מיר אָבער אין אַן אומרואיגער צייט. רעוואָלוציאָנערע געדאַנקען שוועבען איצט אַרום אין די געהירען פון יענע, וואָס שאַפען, וואָס בויען.

האַרווי ווילי קאָרבעט איז איינער פון די גאָר גרויסע אַמעריקאַנער אינזשיניערן-אַרכיטעקטען. מען רעכענט זיך מיט זיין מיינונג, מען גיט איהם אָפּ כבוד.

„עס קומט די צייט", האָט ער געזאָגט, „ווען מ'וועט קאָנען איינהאַנדלען אַ הויז, אַזוי ווי מיר קויפען איצט אַן אויטאָמאָביל, בעקומען מיר אַלע נויטיגע קליינינגקייטען, וואָס זענען מיט דעם פערבונדען, אַזוי וועט עס אויך זיין מיט דעם הויז. די נייע היים וועט זיין אַנדערש געבויט, ווי די איצטיגע, מען וועט קאָנען אַריבערציהען מיט איהר, דאָס הייסט, מיט דעם הויז פון איין אָרט אויפ'ן אַנדערען ווייל וואָס עס וועט נויטיג זיין, איז נאָר אַ שטיקעל פּלאַץ. דאָס אויפשטעלען דאָס הויז, דאָס וועט שוין זיין אַ קלייניגקייט.

יעדע טיילכעלע וועט אָפּגעשריפט ווערען, פערצייכענט ווערען, וואו עס בעלאַנגט און עס וועט פערפּאַקט ווערען כדי עס אויפ'ן נייעם פּלאַץ צוריק צוזאַמענשטעלען.

די טעכניק האָט זיך ענטוויקעלט אויף אַלע געביטען צו אַזאַ הויכער מדרגה, אַז עס איז מעהר נישט נויטיג צו בויען הייזער אינדיווידועל. מאַשינען אַרבייטען אויס יעדע טיילכעלע. איהר קאָנט שוין היינט קריגען כמעט אַ גאַנצע הויז צוגעשיקט לויט בעשטעלונג אַהיים. אָבער דערווייל קאָסט עס נאָך טייער און עס איז נישט אַזוי גוט ווי די, וואָס ווערען געבויט אויפ'ן אַלט-מאָדישען שטייגער.

איצט שטעהען מיר פאַר אַ גרויסער איבערקעהרעניש אין דער בוי-אינדוסטריע. אַלץ איז פערטיג פאַר דעם, אַז מען זאָל אָנפאַנגען פּראָדוצירען טיילען פון הייזער, ווי מען פּראָדוצירט טיילען פון אויטאָמאָבילען און אַז מיר קערען זיך אום צוריק צו אַ נאָמאַדישען וואַנדערענדען לע-בען. מעהר נישט, וואָס היינט וואַנדערן מיר מיט אַ מורא'דיגער שנעל-קייט און בעקוועמליכקייט.

מר. קאָרבעט לעגט נישט אָפּ די רעוואָלוציע אין הויז-בויאונג אויף דער ווייטער צוקונפט. ער פערזיכערט, אַז דאָס וועט פּאַסירען אין די קומענדע 10—15 יאָהר.

עס קומט, אלזאָ, אַ סוף צו דער אַלטער, איינגעפונדעוועטער היים. וואָס פאַר אַ ווירקונג דאָס וועט האָבען אויף דער טענשהייט. דאָס איז שווער פאָראויסצוזאָגען.

תל-אביב

וואָס איך האָב געהערט און געזעהן אין פּאַלעסטינא

פון ד"ר א. מוקדוני

II

זי איז וואונדערליך צניעות'דיג, זי איז וואונדערליך עהרליך און פיין.

איך קען מיר נישט פאָרשטעלען, אַז מען זאָל פערשעפען אַ פרוי אין תל-אביב, איך קען מיר נישט פאָרשטעלען, אַז מען זאָל זיך שלאָגען אין תל-אביב'ער גאַסען, איך קען מיר נישט פאָרשטעלען אַ שכור'ן, וואָס וואַלגערט זיך אויף תל-אביב'ער גאַסען.

אין קיין שטאָט אויף דער וועלט איז אַ מענש נישט אַזוי זיכער מיט זיין לע-בען און מיט זיין האָב און גוטס ווי אין תל-אביב.

תל-אביב'ער פּאָליציי איז עפּעס אַ שעמעוודיגע, אַ שטילינקע און עפּעס אַ פרומינקע, איהר איז, מסתמא, נישט אויסגעקומען צו פונאַנדערנעהמען צוויי יודען וואָס שלאָגען זיך, איהר איז זי-כער נישט אויסגעקומען צו שלעפען אַ שכור'ן יודען אין קוטוזקע אַריין, איהר איז בכלל נישט אויסגעקומען צו כאַפּען אַ יודישען גנב און גזלן.

תל-אביב איז די אַרבייטסזאַמסטע יודישע שטאָט אויף דער וועלט.

איך ווייס נישט אויף דער גאַנצער וועלט אַן אָרט, וואו אַרבייט האָט אַזאַ זינגען, אַזאַ טעם און אַזאַ מופת בוגה ווי די אַרבייט אין תל-אביב.

תל-אביב אַרבייט ערנסט און שווער. תל-אביב אַרבייט פאַר'ן טאָג טעגליכען לעבען, אָבער אויך פאַר אַ אידעאַל. אַרבייט מען דאָ עפּעס מיט התלהבות.

דאָ געהט מען נישט צו דער אַרבייט בייזע, אָנגעכמורעטע ווי אין ניו-יאָרק, למשל, דאָ געהט מען צו דער אַרבייט שמייכלענדיגע, מונטערע און ג. טמיטי-גע.

דאָ אַרבייט מען נישט אויס קיין לוקסוס-אַרטיקלען, אַלץ וואָס מען אַרבייט אויס איז אייגפאַך און בילינ נישטאָ, קיין אויסבערענגער אין תל-אביב, 75 פּראָצענט פון דער תל-אביב'ער בעפעל-קערונג זענען אַרבייטענדיגע מענשען און פאַר זיי פּראָדוצירט מען און נישט פאַר די עטליכע פערמעגליכע און רייכע מענשען.

דער שעהנסטער טייל פון טאָג אין תל-אביב איז דער אָוונט.

די גאַנצע וועלט דאַרף געהן זעהן ווי די נייע יודישע שטאָט פערברענגט דעם אָוונט איהרען.

די שטאָט תל-אביב האָט דריי גוטע און ערנסטע טעאַטער'ס, אַ חוץ דעם איז דער אָוונט אָנגעלאָדען מיט קאָנצער-טען, מיט פאָרלעזונגען און מיט אַלע מינים פון כשר'ע, ערנסטע פערוויילונ-גען.

תל-אביב פערמאָגט קולטור-אנשטאַל-טען נישט בלויז פאַר איהרע פערצויג-פופציג טויזענד איינוואוינער, זי האָט קולטור-אנשטאַלטען פאַר אַ מיליאָניגע בעפעלקערונג, תל-אביב גרייט זיך פאַר אַ מיליאָן יודען.

קיין שטאָט אויף דער וועלט איז נים אַזוי שעהן, אַזוי ריין, אַזוי ערנסט און דערהויבט אַזוי קינסטלעריש ווי תל-אביב אין אָוונט.

עס איז אַ שטאָט נישט קיין צופע-לינגע, כמעט יעדער איינוואוינער איז נע-קיגען אַהער בעוואוסטזיניג, דאָ איז די בעפעלקערונג אַ שטרענג גענזיבטע, דאָ זענען מענשען איינע און איינע. דאָ איז אַ בעפעלקערונג מעור אחד, אַלע זענען פערבונדען מיט איין אידעאַל און מיט איין שטרעבונג.

און אַ יונגע, לעבעדיגע בעפעלקערונג האָט תל-אביב, אין קיין שטאָט אויף דער וועלט זעהט איהר נישט אַזוי פיל יונגינקע פּאָרלעך, עס איז אַ שטאָט פון יונגע, בליהענדיגע פּאָרלעך, מען האָט און צוזאַמען לעבען.

אָט די דאָזיגע יוגענד פיהלט אַז אַלע טעאַטער'ס, אַלע קאָנצערטען, אַלע פאָר-לעזונגען און אַנדערע ערטער פון פער-ווייַלונגען.

ציטערען די טעאַטערס פון יונגע, געזונטען געלעכטער, פון יונגען ברען און פון יונגען חשק צום לעבען.

תל-אביב איז דערווייל אַ קליינע שטאָט.

זי גרויסט זיך אָבער, זי שפּילט די ראָלע פון דער יודישער הויפּט-שטאָט.

די אַלטע, פערזאָרגטע ירושלים וויל עס נישט לײדען, זי מיינט, אַז איהר קומט די דאָזיגע ראָלע, אָבער ירושלים איז נישט אויגאַנצען אַ יודישע שטאָט, ירושלים איז אַ שטאָט פון טויזענד פעלקער, און ירושלים קען נישט שפּי-לען קיין ריין יודישע ראָלע.

תל-אביב האָט גרויס-שטאָטישע מאַ-נירען, תל-אביב רייסט זיך צו זיין רעזידענטיש, הויפּט-שטאָטיש.

תל-אביב רייסט זיך אין דער וועלט-עקאָנאָמיק, תל-אביב רייסט זיך אין דער וועלט-פּאָליטיק.

ירושלים איז זעהר ברוגז אויף תל-אביב פאַר דער דאָזיגער שט פעריי איז סאַמע אויבען אָן, אָבער ווי ברוגז ירושלים זאָל נישט זיין, ירושלים קען נישט מאַכען ביי זיך אַן אויסשטעלונג פון נאָהענטען מזרח. ירושלים קען נישט אָרגאַניזירען אַזעלכע גרויסע און פּערלאַ-בענדיגע יודישע ימים-טובים, יודען זע-נען נישט קיין בעלי בתים אין ירושלים.

אגב איז די ירושלים'דיגע יודישע בעפעלקערונג גאָרנישט מעור אחד, דאָרט זענען יעדע צעהן יודען אַ בעזונדערע וועלט.

איז תל-אביב די יודישע הויפּט-שטאָט, אַזוי בעטראַכט זי זיך אַליין און אַזוי הויבט זי אָן צו בעטראַכטען די גאַנצע וועלט...

מיין האַרציגען גרוס דיר, ליבע, האַרציגע שטאָט און אַ דאַנק פאַר דער וואונדערליכער, פריינדליכער און מענש-ליכער גאַסטפריינדליכקייט!

אויפרוף צו שאַפען אַ געשלאָסענעם יודישען פראָנט אין עסטרייך

עסטרייכישע יודען ווערען דערשטיקט אונטער דער לאַסט פון ווירטשאַפטליכער נויט און אַנטיסעמיטיזם

ווינע (יטא) אַ קאָמיטעט, בראש פון וועלכען עס שטעהן ד"ר אָסקאַר גרונ-בוים, פאַרזיצער פון ציוניסטישען לאַנד קאָמיטעט, און ד"ר יוסף לעווענהערץ, האָט די טעג אַרויסגעלאָזען אַן אויפרוף צו די עסטרייכישע יודען ווענען גרינדען אין עסטרייך „אַן אַלגעמיינעם יידישען פעראַיין", וואָס זאָל ווערען דער זאַמעל-פּונקט פון אַלע עסטרייכישע יודען. די אויפגאַבען פון פעראַיין זאָל זיין אַן ענערגישע אָבוועהר פון די אַנטיסעמי-טישע אָנגריפען און אַקטיווע יודישע פּאָליטיק.

אין אויפרוף ווערט געזאָגט צווי. אַנד.: „פון טאָג צו טאָג שטייגט די יודישע נויט. די עסטרייכישע פּאַרטייען טרייבען אַ כוכמעמאַטישע ווירטשאַפטליכע פּאָג-ראָם. טויזענדער יודישע אַרבייטער זע-נען אַרבייטסלאָז. טויזענדער יודישע אַרבייטס-געבער ברעכען צוזאַמען אונ-טער דעם מורא'דיגען דרוק פון ווירט-שאַפטליכען קריזיס און אונטער די שטייער-לאַסטען. די פערארימונג פון די יודישע מאַסען מאַכט אומגעהויערע פאָרטשריט. דער אַנטיסעמיטיזם פון די האַקענקרייצלער בעדראָהט אונזער עהרע, אונזער לעבען, אונזער שטאַאַטס-בירגערליכע רעכט און אונזער ווירט-שאַפטליכע עקזיסטענץ, עס איז אַ געבאָט פון דער שעה אַפּצושטעלען דעם מיינונג-ען-קאַמף אין יודישען לאַגער און תיכף צו בילדען דעם געשלאָסענעם יודישען פראָנט".

א יוד פון קייזער ווי „העלמ'ס ציטען"

דער נאַר-וואָס פערשטאָרבענער דזשיימס סימאָן, וואָס האָט געהערט צו דער האָהענצאָלערן-עפּאָכע. — זיין יודישקייט און זיין „דייטשטום".

פון ראובן ברײנין

א גאַנץ קליינגעוואוקסיג יודעל, מיט אַ מאָגערן עלטער און אַ טיפּיש-גלות'דיגען פּנים'ל; טרויעריגע אויגען, בעשיידענע שמייכלע און קנאַפּע בעוועגונגען, אַ גע-וויסע אָנגעצויגענקייט, כמעט אַ גע-צוואונגענקייט אין דער האַלטונג — דאָס איז געווען די אויסערע ערשיינונג פון ערשט-פערשטאָרבענעם, אַמאָל מעכ-טיגען און איינפלוסרייכען דזשיימס סי-מאָן, איינער פון די דריי הויפּט-גרינ-דער פונ'ם „הילפס-פעראיין פון די דייט-שע יודען", אין דער שפּיץ פון וועל-כען ער איז געשטאַנען זינט זיין גרינ-דונג, אין יאָהר 1901.

דער מוח, דער פּאָליטיקער און דער ווירקליכער פיהרער פון דעם רעכטען פעראיין איז געווען פּאָל נאַטאַן, וועל-כער האָט געווידמעט זיין גאַנצען לע-בען, זיינע גרויסע פעהיגקייטען, און אגב, וואָס ער האָט מאַטעריעל אין זיינע פער-מעגען, צו דער הילפס-אַרבייט פאַר די מזרח-אייראָפּעאישע יודען.

דזשיימס סימאָן איז אַבער, אַלס פינאַנצירענט פונ'ם הילפס-פעראיין, גע-ווען פעראַנטוואָרטליך פאַר די הילפס-פיגונג ער האָט זיין אויפגאַבע געמאַכט זעהר ערנסט און געווידמעט איהר זיין פרייע צייט און זיין גאַנצע אויפמערק-זאַמקייט, טראָץ דעם, וואָס ער איז מער-סטיל-פולע איז געווען פערעכענט אַלס איינע פון די גרעסטע אין אייראָפּא. יונגס האָט זיך שטאַרק דיגהיונגט אין זיין פערוואַלטונג אין פּריוואַטשאַפט.

די ערשטע צייט נאָך דעם קישענע-ווער פּאָגראָם, וואָס האָט אויפגעטרייסעלט דאָס דייטשע יודענטום, איז מיר אויסגעקומען אָפט צו בעזוכען דעם אָפיס פונ'ם הילפס-פעראיין, וואו אַלע אָנגעשטעלטע האָבען פיבערהאַפט און אינטענסיוו געאַרבייט. צו יעדער צייט, ווען איך בין אַריינגעקומען אין דעם ביוראָ, האָב איך דאָרט געטראָפען דזשיימס סימאָן און פּאָל נאַטאַן, פער-טאָן און פערטיפט אין דער הילפס-אַרבייט.

דער „הילפס-פעראיין פון די דייטשע יודען" האָט דאַן געשאַפען אין בערלין פאַר די פּאָגראָמירטע יודען אין קישע-נעוו פיל מעהר געלד, ווי גאַנץ אייראָפּא און גאַנץ אַמעריקא האָבען געשאַפען.

איך האָב דאַן געהאַט די פולע מעג-ליכקייט צו בעאָבאַכטען, כמעט טאָג-טעגליך, די הילפס-אַרבייט אונטער דער לייטונג און דער פיהרערשאַפט פון סי-מאָנ'ען און נאַטאַן. עס איז געווען די-רעקט צו בעוואונדערן, ווי דער הילפס-אַפּאַראַט איז געווען איינגעאָרדענט!

די עפענטליכע פּראָפּאַגאַנדע, סיי די שריפטליכע און סיי דורך דעם לעבע-דיגען וואָרט, וואָס עס איז געפיהרט גע-וואָרען צוליב דער גרויסער הילפס-אַקציע, — איז געשטאַנען אויף דער הויך, אויסמיידענדיג די בילליגע סענסאַ-ציעס, די אומווירדיגע מיטלען און די אומפּאַרזענליכע איבערטרייבונגען.

זעהר זאַכליך, זעהר ערנסט זענען גע-ווען די בעציהונגען פון די טוער אונ-טער דער פיהרערשאַפט פון סימאָן, אַחוץ קלענסטען צייכען פון היסטעריקע

* * *

דזשיימס סימאָן אַלס אַ מיליאָנער, אַלס אַן אָנגעזעהענער און אָפטמאָל גאַסט ביים קייזער און אַלס קונסט-קענער און קונסט-ליבהאָבער, וועלכער האָט זיך אַ צייט לאַנג אויסגעצייכענט מיט זיינע רייכע קונסט-געשענקען פאַר דעם נאַציאָנאַלען מוזיי און אַנדערע קונסט-גאַלעריען — האָט, זעלבסט-פערשטענדליך, געהאַט אַ שטאַרקען איינפלוס אויף די רייכע יודען אין דייטשלאַנד. די פילאַנטראָפּישע אַרבייט, אין אַ גרעסערן מאַסשטאַב, וואָס ווערט געטאָן אין איין לאַנד פאַר נויט-בעדערפטיגע אין אַנדערע לענדער, ווערט אין אונזערע טעג, געוועהנליך, בעגלייט פון פּאָליטישע מאָטיוון.

דער „הילפס-פעראיין פון די דייטשע יודען", אונטער דער הויפּט-פיהרער-שאַפט פון סימאָן איז און דער הינזיכט נישט געווען קיין אויסנאַהם.

אַמ'בולט'סטען האָט זיך אַרויסגעוויזען די פּאָליטישע אַבזיכט — דאָס הייסט: דער דייטשער אימפּעריאַליזם, אין דער הילף, וואָס דער פעראיין האָט געגעבען דעם מיזרחניקים אין חיפה.

די פאָרשטעהער פונ'ם הילפס-פעראיין אונטער דער פּאָליטישער פיהרערשאַפט פון סימאָן האָבען זיך בעמיהט איינצו-פיהרען, אויף אַלע אופנים, אינ'ם ארץ-ישראל-טעכניקום, דייטש אַלס די אונ-טערריכטס-שפּראַך. דאָס האָט געזאָלט זיין אַ געגענווירקונג צו דעם פראַנצויזישען איינפלוס, דורך די שולען פונ'ם אַליאַנס.

טשעכאָר מאַמזען האָט שוין אַמאָל געוואָרפען די לאָזונג: „דאָרט וואו אונזערע שפּיזען און קוילען קענען נישט דערגרייכען — דאָרט וועט די דייטשע שפּראַך בעזיגען אונזערע שונאים!"

ד"ר שמריה לעווין האָט דאַן דער-קלערט קריג דעם הילפס-פעראיין. דורך אַ לענגערען און בכמערן קאַמף מצד די לעהרער אין טעכניקום און אין לעהרער סעמינאַר אין ירושלים, וועלכע האָבען דערקלערט אַ פּראָטעסט-שטרייק געגען די פיהרער פונ'ם הילפס-פעראיין, זענען די לעצטע בעזיגט געוואָרען

* * *

דעם 17-טען מאַי, 1908, האָב איך געהאַט אַ לענגערן געשפּרעך מיט דזשיימס סימאָן, אין דער געגענוואַרט פון פּאָל נאַטאַן. איך וויל דאָ איבער-געבען די הויפּט-פּונקטען פון אונזער געשפּרעך.

איך האָב געפרעגט דעם פּרעזידענט פונ'ם הילפס-פעראיין: פערטראַכט זיך נישט אַמאָל אַזאַ פּאָליטיש-דענקענדער מענש ווי איהר זענט וועגען דעם טרויע-ריגען שיקזאַל פונ'ם הילפס-פעראיין און אַנדערע יודישע צדקה-אָרגאַניזאַציעס אין אַנדערע לענדער?

מען שלאָגט און מען ראַבירט יודען אין אַ געוויסען פּלאַץ, אין איינער פון די ווייטע אָדער נאָהענטע מדינות — קומט די צדקה-אָרגאַניזאַציע און שיקט געלט צו די פּאָגראָמירטע אָדער פאַר די יתומים פון די דערמאָרדעטע. עס איז אַ מאָמענטאַנע הילף. קיין פערזיכערונג, אַז מאָרגען אָדער נאָך היינט קען דאָר-טען נישט טרעפען אַ שפּאָגעל-נייער פּאָ-גראָם. יודען זענען געצוואונגען, דורך נויט און פערפאָלגונגען, אויסצוואַנדע-רען פון איין מדינה און אַן אַנדער מדינה — און דער צדקה-פעראיין העלפט די עמיגראַנטען מיט געלד אָדער מיט עטוואָס אַנדערש. קיין פערזיכערונג, אַז מאָרגען וועלען אָט די יודען נישט זיין געצוואונגען אויסצוואַנדערן פון דער נייער מדינה און עק וועלט, אָדער, אַז זיי וועלען נישט געצוואונגען זיין זיך צו-ריקקעהרען אין דעם לאַנד, פון וועלכען זיי האָבען זיך קוים אַרויסגעראַטעוועט.

סימאָן האָט געגעבען נאַטאַנ'ען צו ענטפערן אויף מיין בעמערקונג.

נאַטאַן האָט געענטפערט פאַר זיי ביידען: ווען מען וואָלט אונז געקענט איבערצייגען, אַז עס איז ווירקליך מעג-ליך צו גרינדען אין ארץ ישראל אַ יודישע מדינה, וואָס זאָל קענען אַריינ-נעמען אַלע יודען, וואָס זענען געצוואונ-גען צו עמיגרירען און זיי מפרנס צו זיין דורך פּראָדוקטיווע אַרבייט, אין פעלד און אין שטאָט, — דאַן וואָלטען מיר זיך איבערגעגעבען מיט לייב און זעל צו אָט דעם געדאַנק. אָבער מיר זעהען נישט היינט-צו-טאָג אַזאַ מעג-ליכקייט.

די יודען-פראַגע איז ענג פערקניפּט, אָרגאַניש צוזאַמענגעוואַקסען, מיט די קאָמפּליצירטע פּראָבלעמען פון דער גאַנצער מענשהייט, אַלץ וואָס פערעהרט די מענשהייט און העלפט איהר צו פּראָ-גרעסירען, העלפט צוגלייך לעזען די יודישע פראַגע.

די יודישע פראַגע האָט אַן אַנדער כאַראַקטער אין יעדען לאַנד. זי העננט אָפּ פון די פּאָליטישע עקזיסטענץ-בע-דינגונגען אין יענעם לאַנד, ווי אויך פון די סאָציאַלע, עקאָנאָמישע, קולטורעלע און אַנדערע צושטאַנדען אַן אַלגעמיינע לעזונג איז נישט פאַראַנען פאַר דער יודישער פראַגע. און כל זמן קיינער פון אונז האָט נאָך נישט ענטדעקט אַ ראַדי-קאַלע און אַלגעמיינע לעזונג פאַר דער יודישער פראַגע — מוזען מיר דאָך קו-מען צו הילף, ווי ווייט עס איז נאָר מעגליך — דאָרט, וואו די יודען ליידען אַממייסטען. מיר קענען דאָך נישט לאָ-זען די פּאָגראָמירטע יודען, אָדער אַנ-דערע אומגליקליכע און פערפּלאָגטע, אָהן יעדער הילף מיט דעם אויסרייד, אַז מיר זוכען אַ ראַדיקאַלע לעזונג פאַר דער פערזיכערונג פון זייער פיזישער און גייסטיגער עקזיסטענץ.

מיר זעהען נישט די מעגליכקייט צו לעזען היינט צו-טאָג די יודען-פראַגע דורך אַ וואונדער אָדער דורך אַ פּישוף. דורך און וואונדער אָדער דורך כשוף. נאָר די ציוניסטען גלויבען אין וואונדער אָדער אין פּאָליטישע קונץ-שטיק.

און כל זמן מיר זענען נים אימשטאַנד צו לעזען אונזער פּראָבלעם אויף איין מאָל, זענען מיר פערפּליכטעט צו ראַ-טעווען דאָס, וואָס עס איז נאָר מעגליך, דאָס, וואָס לאָזט זיך נאָר ראַטעווען.

ווען אונז גיט זיך נאָר איין צו שטי-צען מאַטעריעל די נויטבעדערפטיגע יודען אין איין פּלאַץ און אויפצוהויבען זיי גייסטיג און מאָראַליש אין אַן אַנדער פּלאַץ; ווען מיר גיבען זיי די מעגליכ-קייט אין אַ געוויסען אָרט צו בעפעס-טיגען זייער פּאָליטישע לאַגע, און אין אַן אַנדער פּלאַץ — זייער קולטורעלע לאַגע, ווען דאָ שטיצען מיר די עמי-גראַנטען און דאָרט — די יודישע קאָ-לאָניזאַציע, ווען דאָ פערשפּרייטען מיר אַלגעמיינע בילדונג, און דאָרט — די העברעאישע למודים — טוען מיר דאָך עפּעס אויף...

ווען נאַטאַן האָט פערענדיגט זיין דערקלערונג, האָט סימאָן געמאַכט די שטילע בעמערקונג: איך גלויב, אַז פּאָל נאַטאַן האָט קלאָר געמאַכט די אויפגאַבע פונ'ם הילפס-פעראיין.

מיט'ן טויט פון דזשיימס סימאָן פער-שווינדט אַ פערזענליכקייט פון דעם דייטשען יודענטום, וואָס האָט געהערט צו דער האָהענצאָלערן עפּאָכע.

רעגאַליזירטע היטלעריסטישע שטורם-אַפּטיילונגען דראָהען

בערלין (יטא) פון אָראַניענבורג ווערט מיטגעטיילט וועגען היטלעריס-טישע אָנפאַלען אויף יודישע הייזער. פּיל פענסטער אין יודישע הייזער און גע-שעפטען זענען אויסגעבראָכען געוואָרען. פּאָליציי האָט בעצייכענט אונטערוועגס נירט און נישט דערלאָזען צו ווייטער-דיגע אָנפאַלען. קיינעם פון די בעלינגאַ-נעם איז אָבער נישט געלונגען צו אַרעס-טירען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ווידער-לעגאַליזירונג פון די היטלעריסטישע שטורם-אַפּטיילונגען ווערט מיטגעטיילט פון פיל שטעט, אַז יודען וואַגען נישט דאָרט צו בעווייזען אין די גאַסען אין די אָוונט-שעה'ן.

אַרויסטרעטענדיג אויף אַן עפענטליכען מיטינג אין בערלין, האָט דער נאַצי-ליידער ד"ר פאָן לעערס ערקלערט, צוו. אַנד.: „ווען אונזערע אַפּטיילונגען וועלען מאַרשירען איבער די גאַסען, ווי דער אַנגעטוין און זייערע ברוינע אוני-פאָרמען, זאָלען דילאַנג-לאָזונגע העברעער בעסער האַלטען זייערע נעזער אין דער היים.

ענציקלאָפּעדיא יודאיקא און די העברעאישע ענציקלאָפּעדיע

בערלין (י.ט.א.) דער נײנטער באַנד פון דער „ענציקלאָפּעדיע יודאי-קא" געפינט זיך אין דרוק און וועט ערשײנען אָנהויב אויגוסט. דער באַנד וועט ענטהאַלטען אַ רייהע גרעסערע מאָנאָגראַפיעס, צווישען אַנד.: ישיבה, ישעיה, יעט, יודיש, יוספוס, קבלה, קאַלענדאַר, קראים, כתובה און קלאָג-לידער.

אין אויגוסט זאָל אויך ערשיינען דער צווייטער באַנד פון דער העברע-אישער „אשכול"-ענציקלאָפּעדיע, וועל-כער איז שוין לאַנג גרייט צום דרוק, האָט אָבער צוליב טעכנישע שוועריג-קייטען נישט געקענט אַרויסגעגעבען ווערען.

לעזט און אַבאָנירט
דאס
„לאָדזשער טאָגעבלאַט"

לאָדז, 15. יוני 1932 — מיטוואָך, י"א סיון תרצ"ב, פ' נשא

טאָג-כראָניק

בודזשעט פון מאַגיסטראַט

(א) די וואָיעוואָדזשאַפט האָט שוין בע-שטעטיגט דעם בודזשעט פּרעלימינאַר פון מאַגיסטראַט פאַר'ן יאָהר 1933/34. דער בודזשעט שליסט זיך אויף א סומע פון 28,630,620 זל. אויף דער צייט פון געוועהנליכע אויסגאַבען פיגורירען 24,477.620 זל. אויסערגעוועהנליכע — 4.053.000 זל.

נאַכט-דיזשורנע אין די אַפּטייקען

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטיי-קען: ס. ליינוועבער (פּל. וואָלנאָשטשי 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. ראַניעלעצקי (פּעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (צעגעלניאַנאַ 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) און פּ. וואַישיצקאַ (נאַפּיאָרקאָווסקי 27).

רעטזעלהאַפטער מאָרד אויף פשעיאַזד 46

געפונען ערמאָרדעט דעם פאָטאָגראַפיסט ווילטשעווסקי אין זיין אייגענער וואוינונג. — דער מאָרד זאָל זיין אויסגעפיהרט צוליב עראָטישע צוועקען

(§) דער אויספאָרשונגס-אַמט איז נעכטען פאַרטאָג אַלאַרמירט געוואָרען וועגען א געהיימניספולען מאָרד. וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אויף פּשע-יאַזד 46.

דאָרט וואוינט זייט איינוגע יאָהר דער פאָטאָגראַפיסט וולאַדיסלאַוו ווילטשעווס-קי, 46 יאָהר. ווילטשעווסקי האָט פאַר-נומען א קליין פראַנט-געוועלבעל, וואָס איז געווען אַבגעטיילט מיט א וועגטעל. אין דער ערשטער העלפט האָט זיך גע-פונען דאָס פאָטאָגראַפישע אַטעליע, און דער צווייטער העלפט איז געווען גאַנץ-ליך פינסטער, כדי צו קענען אַנטוויקלען די קלישעס. דאָרט איז אויך געשטאַנען א בעט, וואו ווילטשעווסקי פלעגט שלאָ-פען.

בערך מיט 4 יאָהר צוריק איז דאָס ווייב פון איהם אַוועק, מיטנעמענדיג זייער איינציגען זוהן. זי וואוינט מאָקי מיט'ן זוהן ביי איהרע עלטערן אין מי-לאַנובעק, הינטער וואַרשאַ.

מאָנטאָג דאָס מען איהם נאָך געזעהן אַריינגעהן צו זיך אין געוועלב, האַלטענדיג אין האַנט א בריוו מיט פּו-טער און אַנדערע קלייניקייטען.

נעכטען א זייער 9 פריה איז סטאַ-ניסלאַוו מאַיעווסקי, עלעקטראָווניע-אַר-בייטער, אַריין צו ווילטשעווסקי'ן, ווע-לענדיג איהם איבערגעבען איינוגע קלי-שעען צו אַנטוויקלען. צוקומענדיג צו דער טיר, האָט ער זי געפונען אָפען. אַריינ-קומענדיג אינוועניג, האָט ער קיינעם נים געזעהן, ערשט, ווען ער האָט זיך גוט אַרומגעקוקט, האָט ער דערזעהן, ווי פון הינטער'ן וועגטעל שטעהען אַרויס פער-מוטליך די פיס. ער איז שנעל דאָרט אַריין און דערזעהן, ווי ווילטשעוו-סקי ליגט נעבען בעט און דער קאָפּ איז געווען איין שטיק בלוט.

מאַיעווסקי איז תיכף אַרויס אויפ'ן הויף און געמעלדען דעם סטרוזש. דער לעצטער האָט גלייך צעוויסען געטין און אויספאָרשונגס-אַמט.

אויפ'ן אָרט זענען אָנגעקומען דער אונטערזוכער נאָסעק, קאָמיסאַר פון 8 קאָמיסאַריאַט, פּאָליציי-קאָמענדאַנט ניע-דזשעלסקי, קאָמיסאַר זעמלער, פּראָקו-ראָר מאַנדרעצקי און דער געריכטס-דאָק-טאָר הורוויטש.

די ערשטע אויספאָרשונג האָט פעסט-געשטעלט, אַז ווילטשעווסקי איז ערמאָר-דעט געוואָרען מיט א טעמפּע זאַך. העכסטוואַהרשיינליך מיט א האַמער.

לויט דער אונאָרדנונג און שטוב, איז די פּאָליציי משער, אַז ווילטשעווסקי איז ערמאָרדעט געוואָרען, בעת דער אַרבייט, מחמת אויף דער פּאָדלאָגע האָט מען געפונען א מאַשען-זייגער און 18 זל. אויפ'ן טיש איז געלעגען א רויש לעמ-פעל, וואָס ווערט בענוצט ביים ענט-וויקלען קלישען.

ווילטשעווסקי זאָל זיין ערמאָרדעט גע-וואָרען פון זיינעם א בעקאַנטען. אויף דעם זאָגט עדות דער פאַקט, וואָס בעת דער מערדער איז געווען אין שטוב, האָט ווילטשעווסקי די אַרבייט נישט איבערגעריסען.

ביים ערמאָרדעטען איז טאַש האָט מען געפונען א2טאַשען-זייגער און 18 זל. מזומנים.

די לאָדזער פּאָליציי האָט גלייך וועגען מאָרד מודיע געווען דער וואַרשאָווער פּאָליציי, כדי זי זאָל צעוויסען טון דער פרוי און זוהן.

לעת עתה שטעהט די פּאָליציי פאַר א רעטעניש. מחמת עס איז ביז איצט נישט געלונגען פעסטצושטעלען, אַז ווילטשעווסקי זאָל האָבען געהאַט שונאים. רעספעקטיווע קען אויך קיין שום רייד נים זיין וועגען א רויב-מאָרד.

* * *

אין דע רלעצטער מינוט ווערען מיר געוואויר, אַז דער פּאָליציי געלונגען צו דערגעהן, אַז ווילטשעווסקי האָט גע-פיהרט א געוויס פרעהליך לעבען ער האָט יעדער נאַכט געהאַט צו טון מיט א צווייטער. די פּאָליציי האַלט דערוועגען, אַז דער מאָרד קאָן זיין פאָרגעקומען צוליב עראָטישע טעמים.

די אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

סעקוועסטראַטאָר פער'התמ'עט א... שענקעל מיט משקאות

(§) שוין איינוגע יאָהר, ווי הערש בעק האָט א קאַרטע-וואַסער בודקע אויף אַנדזשעיאַ 23. דער 4-טער שטייער-אַמט האָט זיך פאַראינטערעסירט מיט בעק'ס גרויסע „פאַרדינסטען“ און געגעבען א שאַץ-אַפּ, אַז ער האָט דאָס לעצטע יאָהר געמאַכט אַנ'אומזאַץ נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי 5.000 זל. דערביי האָט ער פאַרדינט 2000 זל.

מילא, וואָלט זיך ר' הערש דאָס אַלץ נישט שטאַרק גענומען צום האַרצען. אַז מ'ר-הכל פערמאָגט ער צוויי אינזערע-צובראָכענע בעטען.

מ'גנה'ט אָבער הערש אויגם אין דער שטייער-אַמט האָט זיך אין זיין עסקים אַנגערט. און מיט אַלס טעג צוריק אַראָפּגעשיקט צו ר' הערש'ן א מענש מיט אַנ'אָנגעפּראַפּטער טעקע. יענער האָט נישט לאַנג געטראַכט, אַרומגעקוקט זיך אויף הערש'ס פערמעגען, און בע-שלאָסען צו מאַכען א ליצומאַציע אויפ'ן קעסטעל מיט משקאות. און כדי צו זיין זיכער, אַז די משקאות וועלען דערווייל נישט פערקויפט ווערען, האָט ער, דער מענש מי מדער טעקע געג-מען און פערשנורט דאָס שענקעל מיט שנור, אַרומגעלאַקעוועט פון אַלע זייטען און נישט איבערגעלאָזט קיין צעטעל, ווען ער וועט קומען די „סחורה“ פער-קויפען.

דערווייל ליגען זיך די משקאות און קוקען דורך די גלעזערנע שויבען זיך אַרוים אויף גאָט'ס וועלטעל. און ווערען געבענקט פאר קרענקונג פון טאָג צו טאָג ראַ'ער און אַנגעשטרומפענער.

Dr. ROMAN BORNSTEIN
CIECHOCINEK
willa „Ormuzd“

שרפה אין א זגערזשער פאַבריק
פערברענט געוואָרען באַנוועל פאַר 8000 זל.

(א) נעכטען איז אין האָל'ס פאַבריק אין זגערזש אויסגעבראָכען א שרפה. פון פייער האָט זיך אָנגעכאַפּט דער באַנוועל און ווערדאָהט אַרומצוכאַפּען די שכנישע אַפּטיילונגען. דער שאָדען בעטרעפט 3000 זל.

70-יעהריגע פרוי הענגט זיך אויף
מחמת זי האָט נישט געוואָלט פאַלען צו לאַסט

(א) אין דער וואוינונג פון איהרע קינדער אויף אָגראַדאָווע 27, האָט זיך נעכטען אויפגעהאַנגען די 70-יעהריגע מאַריאַ סטאַניסלאַווסקאַ. ערשט אין א פאַר שעה אַרום האָט מען זי אַפּגעשני-טען ש'ון א טויטע. די סבה פון זעלבסטמאָרד איז, וואָס זי האָט נישט געוואָלט פאַלען צו לאַסט איהרע קינדער.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט
אַפּוויקלונגען פון אופּאַד לאַשטש'עז

(5) אין פעברואַר ה. י. האָט די פירמע אורבאַנאָווסקי, מעלאַנישער און ז"ל שטאַט פון שטיין-האַקערייע אויף צמענ-טאַרנאַ 7, אַריינגעטראָגען אין געריכט א בימע צו ערטיילען איהר א נאַרזאָר. דער בילאַנס פון דער פירמע האָט זיך געשלאָסען אויף א סומע פון 1,041,825 זל. די אַקטיווען האָבען איבערגעשט-גען די פּאַסיווען אויף 506.799 זל.

אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג פון 8 מערץ ה. י. האָבען זיך דער געריכטס-עקספּערט און די האַנדעלס-קאַמער אַרויסגעזאָגט פאַר ערטיילען דער פירמע דעם נאַרזאָר. היות אָבער דער גרעסטער טייל פון די קרעדיטאָרען האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען, האָט דאָס געריכט עגמזאָגט זיך פון צוערטיילען דעם נאַר-זאָר. נעגען א רעזיל האָט די פירמע אַפּע לירט. דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט דעם 9 אַפּריל בעטראַכט די אַנקלאַגע און בעשלאָסען אַפּצוואַרפען דעם אור-טייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ און די פירמע יאָ ערטיילט א נאַרזאָר. דערביי האָט דאָס אַפּעלאַציע-געריכט צוגעשיקט. אַז דאָס הונע געריכט זאָל נאָמינירען דעם געריכטס-אויפזעהער און גע-ריכטס-קאָמיסאַר.

אַלס געריכטס-אויפזעהער איז בע-שטימט געוואָרען אינזש. ע. פּאַטעק, אַלס ריכטער-קאָמיסאַר האַנדעלס-ריכ-טער קאַמקאָווסקי.

* * *

אין דער אופּאַרלאַשטש פון דער פיר-מע „אַראַלף דוגאַ לאַכמאַן און שותפים“ אי'מאַבים-קאָמוניקאַציע לאָדז — רודע פּאַביאַניץ, האָט דאָס געריכט בעשלאָסען צו בנויבינטען א צווייטען וואַלער גלען מער-מין. פעסטצושטעלען די קרעדיטאָרען-רייענפּאָלגען.

* * *

דער סינדיק פון דער זעלבינער פירמע „פּולגוואַוזדזש“ (ניקעל- און דראָט-פאַבריק אויף גאַנאַ 9) האָט דאָס געריכט אויף דער בזטע פון סינדיק ער-לויבט איהם צו פערקויפען די פּאַב-ריקס-איינריכטונגען.

* * *

דעסגלייכען האָט אויך דאָס געריכט ערלויבט צו פערקויפען די איינריכטונגען דעם סינדיק פון דער געשעלענער פירמע אינזש. אייליש האָמער און שיקאָב.

שרעקליכע פאָלגען
פון שוואַכע נערוון

(§) נעכטען האָט פון'ם טראַמוואַי נאָ-הענט פון גייער'ס מאַרק, געפּרובט אַראָפּ שפּרינגען און מיטען גאַנגען דער 25-יעהריגער יאַן פּאַוולאַק און ער האָט צו-בראָכען א פוס און אויפגעפענט זיך דעם קאָפּ. אין א שווערען צושטאַנד איז ער אַפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אַרבייטסלאָזער בעגעהט זעלבסטמאָרד

(§) אויף פּעטריקאָווער 68 האָט גע-פּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד די אַר-בייטסלאָזע מאַריאַ גלאָמבסקאַ. אין א שווערען צושטאַנד איז זי אַפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

זעלבסטמאָרד פון א דינסט

(§) אין דער וואוינונג פון איהרע בעל-בתים איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אויסטרינקען זאַלץ-זויער די 43-יעהריגע מאַריאַ וראָוויאַק. אין א האָפּ-נונגסלאָזען צושטאַנד איז זי אַפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

טעאַטער „סקאַלאַ“
שרודמיעיסקאַ 15
שבת, 4 נאַכמ. דעם 18-טען יוני ה. י.
קומט פאַר א העכסט-אינטערעסאַנטער און סענסאַצ. רעפעראַט פון
רעד. לאַזאַר קאַהאַן
אויף דאָס טעמאַ:
„וואָס א נישט-ציוניסט זעהט אין ארץ-ישראל“
(איינדרוקען פון א רייזע איבער פּאַלעסטינאַ).
— די טעזיסע: —
די שעהנקייט פון לאַנד; די שטעדט און די קאָלאָניעס; דער אַלטער און דער נייער ישוב; דאָס קאָמונאַ-לעבען אין די קבוצות; ווי זעהט אויס דאָס פאַמיליען-לעבען אין די קבוצות?; די אַלטע און די נייע קאָלאָניעס; ווער האָט געבויט די שטעדט אין א"י; די ראָלע פון די לאָדזער יודען ביים בויען די אינדוסטריע און דעם האַנדעל אין פּאַלעסטינאַ; די אַראַבער און דער יודישער ישוב; קולטור און די שפּראַכען-פראַגע; פרומקייט און פריידענקערישקייט; ווער קאָן זיך איינאָרדנען אין ארץ-ישראל.
בילעטען פון 50 גר. אָן שוין צו בעקומען.

שרייענדיג-אַנטיסעמיטישע רעקלאַמע
אין א שויפענסטער פון א לאָדזער פירמע

א רעקלאַמע און קאָנקורענץ-לעבען אויף דאָס געשעפט, — דאָס איז אַנ'-אַלטער כלל אין געשעפטס - לעבען. אויב דער דאָזיגער כלל געהט אָן אפילו אין נאָרמאַלע צייטען, ביי א רעגעלמעסיגען געשעפטס-גאַנג, א פשי-טא שוין אין אַזא אויסערגעוועהנליך קריטישער צייט, ווי איצט!

דעריבער זוכט יעדער סוחר און יעדער פאַבריקאַנט אַלערליי מיטלען, ווי אויף צו לעבען מעהר-ווייניגער זיין אונטערנעהמונג, ווי צו פערגרע-סערען דעם אומזאַץ און ווי צו צוצי-העהן א מעגליכסט גרעסערע צאָהל קונים.

מען קען אויף קיין סוחר נישט קיין פאַראיבעל האָבען, ווען ער בעמיהט זיך אויף דעם אָדער אַנדערען אופן צו רעקלאַמירען זיינע סחורות. דאָס איז אָבער זעלבסטשטענדיג און דערלאָזבאַר ווען די רעקלאַמע, מעג זי זיין נאָך אַזוי שרייענדיג און אויפפאַלענד ווערט געמאַכט לשם געשעפט, אָהן זייטיגע כונות. זאָהן טענדענצען, וואָס קענען פערלעצען דעם כבוד און אנועהען פון איינציגע פערזאָנען, אָדער גאַנצע קרייזען. ווער רעדט שוין העצען איין טייל בעפעלקערונג געגען דער צווייטער!

לייזער קאָנסטאַטירען מיר איצט אין לאָדז א פונקט פון רעקלאַמע מיט א גראָב אַנטיסעמיטישער טענדענץ, וואָס ריהרט אָן דעם כבוד פון דער יודישער בעפעלקערונג.

א לאָדזער ראַדיאָ - אַפּאַראַטען - גע-שעפט אויף פּיעטריקאָווער 162 האָט זיך פערגלוסט (אָדער האָט זיך דערצו געזעהן געצוואונגען) צו פּראָפּאַגאַנ-דירען איהרע אַפּאַראַטען. אַלזאָ, ווע-מען קאָן דאָס אַרען? דערין אָבער דער אופן ווי אַזוי די פירמע מאַכט די דאָזיגע רעקלאַמע מיז אונז שוין גראָד אַרען:

אין דעם שוי-פענסטער פון דער דאָזיגער פירמע איז אַרויסגעשטעלט א רעקלאַמע-בילד, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר א פּליאַזשע ביים ים אין וועלכע עס באָדען זיך און פאַרבען זיך אין וואַסער אָנגעהעריגע פון א יודישער פערצווייגטער משפחה, א טייל פון וועלכער זיצט אָדער שטעהט אַרום א ראַדיאָ-אַפּאַראַט.

מען וואָלט, זעלבסטפערשטענדליך גאָ-נישט געקענט האָבען דאַגעגען, ווען דאָס דאָזיגע „מייסטערשטיק“ פון מאַלעריי-קונסט וואָלט זיך געהאַלטען בלויז אין ראַהמען פון רעקלאַמע אָהן שום זייטיגע, ד. ה. דירעקט אַנטיסע-מיטישע טענדענצען, וואָס זעהען מיר אָבער דאָ.

אויבען-אָן פון דער רעכטער זייט ליגט אויסגעלעגט ברחבה אויף א שטראַנדשטוהל א פרוי פון א שרייענ-דיגען יודישען טיפּ מיט א מגושמדיגען געזיכטס-אויסדרוק און מיט א פיגור פון א העלפאַנט, אָנגעטון אין א קנאַל-רויטען אַלט-מאָדישען באָדע-קאָסטיום און מיט פערלעגטע גראָבע הענד אויפ'ן אומגעלומפּערטען בויך.

אויף דער לינקער זייט, ווידער, זע-העןמיר א יודישע מענליכע פיגור פון גאָך מעהר מגושמדיגען און אָב-שטויסענדיגען אויסדרוק אָנגעטון אין א לעכערליכען באָדע-קאָסטיום, צוזאַ-מענגעשטעלט פון אַמאָליגע פּרויען-אונטערהויזען... די דאָזיגע פיגור שטעהט אין א נאַריש-קאָמישער פּאָזע און איז אַרומגערינגעלט מיט באָדענדע קינדער, (אויך מיט דעגענערירטע קערפּער-אָרגאַנען), וואָס מאַכען זיך לוסטיג איבער איהר.

צי איז דאָס „צופאַל“, אָדער טאַקי בייזע טענדענץ?

מיר וואָלטען עס געקענט אָננעהמען פאַר צופאַל אָדער נישט בייזוויליגע אַבזיכט, ווען א חוץ די דאָזיגע מגו-שמדיגע און לעכערליכע פיגורען פון יודישען טיפּ, וואָלטען זיך אויפ'ן בילד געפונען קאַריקאַטורען אויך פון אַנדערע ראַסען טיפּען. דאָס איז אָבער אויף דעם בילד נישטאָ. מיר מוזען דעריבער אָננעהמען, אַז דאָס דאָזיגע רעקלאַמע-בילד [illegible] טאַקי במחשבה תחלה פון ד[illegible] בעשטעלט גע-וואָרען מיט ד[illegible] סדריקליכער כונה, אָפּצושפּעטען, און אָפּצולאַכען פון יו-דישע באָדע געסט!

צי איז דאָס דערלאָזבאַר, אַז א לאָדזער פירמע, א ראַדיאָ - געשעפט, וואָס האָט נישט ווייניג יודישע קונ-דען, זאָל זיך דערלויבען אַרויסצושטע-לען אין שויפענסטער אַזאַ פאַרביגע שמירעכץ מיט בפירוש יודען-אָפּשפּע-טענדע טענדענץ?

צי איז עס דערלאָזבאַר, אַז אין לאָדז, וואו די געגענזייטיגע בעצי-הונגען צווישען - דער בעפעלקערונג זענען מעהר-ווייניג לאָיאַלע, זאָל א פירמע האָבען די העזה דורך א אונ-געלומפּערטע רעקלאַמע, וואָס ווערט בעטראַכט און קאָמענטירט פון הונ-דערטער נישט-יודישע פערבייגעהער, חוזק צו מאַכען איבער יודישע טיפּען און אַרויסרופען דערמיט פערשידענע צוויי-דייטיגע און ציניגע בעמערקונ-גען וועגען יודען??

טשעקאַוויע, וואָס די דערמאָנטע פירמע וועט דערצו זאָגען? מ. ה.

כמעט בחנם!
איבערצוגעבען
א שטוב מיט א קיך
ביליג דירה-געלד. צו ערפאַהרען: בזשעזשינער 57א ביי פּ. בירענשטאָק.

אין דער נעץ פון אויסגעלאַסענקייט און פּראָוואָקאַציעס

(בלעטלעך פון טאָג-בוך פון א רוסישער הויף דאַמע)

32

„איך ווייס פון דעם, ווער עס האָט אויסגעפיהרט דאָס צוגענומענע געלד פון מאָסקווער צאָל-אַמט, אָבער אַנרופען די נעמען פון די רעוואָלוציאָנערען וויל איך נישט. איך ווייס, אַז דאָס געלד איז אַריינגעקומען אין דער צענט-ראַלער קאַסע פון די סאָציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען-מאַקסימיליסטען און ווערט בענוצט ווערען אויף אַגיטאַציע און פּראָפּאַגאַנדע-צוועקען.

אויף דער קאָנפערענץ אין שטאָק-האָלם האָבען מיר בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען אָרגאַניזירען א בעוואָ-פענטען אויפשטאַנד. אָבער דער דאָזיגער פונקט איז נישט אָנגענומען געוואָרען. מיר האָבען בלויז בעשלאָסען איינצו-קויפען מזהר געוועהר פאַר אונזערע פּראָווינץ-אַפּטיילונגען, כדי צו אָרגאַני-זירען אין א ברייטער מאָס טעראָר-אַקטען אין רוסלאַנד.

ביידע אַרעסטירטע רעוואָלוציאָנער-קעס האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון אַרויס-רופען עדות און פערטיידיגער.

דער פּראָצעס פון ביידע אַרעסטירטע איז פאָרגעקומען דעם 29-טען יאַנואַר 1907 אין קריגס-געריכט, וועלכער איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אין א צימער פון טרובעצקי טורעם אין פעטראָפּאַוו-לער פעסטונג.

ביים לעצטען וואָרט פון די אָנגע-קלאָגטע, האָט קלימאָווא אויפגעזידעלט די ריכטער און איז דערפאַר אַרויסגע-פיהרט געוואָרען פון געריכטס-זאַל.

דער פּסק-דין פון מיליטער-געריכט איז געווען אַזאַ:

„אויסהערענדיג דעם ענין וועגען דער דוואָריאַנקע נאַטאַליאַ סערגעיעוונאַ קלימאָווא, 21 יאָהר אַלט און וועגען דער טאָכטער פון סוחר סערגעניטיעוו. נאַדעזשדאַ אַנדרעיעוונאַ 25 יאָהר אַלט, האָט דאָס געריכט זיי אַנערקענט פאַר שולדיג אין פאָלגענדען:

„אַז זיי האָבען אומבעדינגט זיך בע-טייליגט אין אַטענטאַט אויפ'ן אינערן-מיניסטער סטאָליפּין, דורך אַנ'אויפרייס אויף דער דאַטשע אויפ'ן אַפּטייקער-אינזעל און דעריבער האָט דאָס קריגס-געריכט בעשלאָסען דער דוואָריאַנקע קלימאָווא און דער טאָכטער פון סוחר סערגעניטיעוו, נאַדעזשדאַ סערגעניטיעוואַ, פערמשפּט'ן צו טויט-שטראָף דורך אויפ-העננגען, אָפּנעהמענדיג ביי זיי אַלע בירגערליכע רעכט.

ביידע פערמשפּטע האָבען זיך אָפּגע-זאָגט אָנצוגעבען א קאַסאַציע. אין א קורצע צייט אַרום איז די טויט-שטראָף זיי פערביטען געוואָרען אויף אייביגע קאַטאָרגע.

מיט א צוויי חדשים פריהער - דעם 1 דעצעמבער 1906, האָט דאָס קריגס-געריכט געמשפּט דעם אַרעסטירטען רעוואָלוציאָנער - א מיטגליד פון דער קאַמפּס-דרושינע ביי דער פּאַרטיי סאָ-ציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען-מאַקסימאַ-ליסטען—שאַפּאַשניקאָוו, וועלכער האָט געטראָגען דעם פּאַרטיי-צונאָמען „דער בער“.

ער איז געווען אָנגעקלאָגט אין אָר-גאַניזירען דעם בעוואָפענטען אָנפאַל אויף דער קאַסע פון פּעטערבורגער צאָל-אַמט אויף דער פאַגאַרן-גאַסעל.

דאָס קריגס-געריכט האָט איהם פער-משפּט צו טויט-שטראָף דורך אויפהענ-גען. דער אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

20-טער אויגוסט 1906.

אין סאַלאָן האָט מען דערצעהלט, אַז נאָכ'ן אויפרייס אין סטאָליפּינ'ס דאַטשע האָט דער אינערן - מיניסטער סטאָליפּין פערבעטען צו זיך דעם גראַדאָ-נאַטשאַלניק פאָן-דערלויניץ און האָט איהם אויסגערידעלט, הלמאי די פּאָלי-צייאישע שמירה אין פּעטערבורג איז נישט אויף דער געהעריגער הויך.

דער גראַדאָנאַטשאַלניק האָט זיך פער-ענטפערט און האָט אָנגעוויזען, אַז ערב דעם באָמבען-אַטענטאַט האָט ער גע-שיקט א שליח אויף דער דאַטשע צו זאָגען, אַז מ'גרייט זיך צו אַנ'אַטענטאַט. סטאָליפּין האָט זיך אָבער אויסגעלאַכט פון דער וואָרנונג.

מען דערצעהלט, אַז דער געוועזענער אינערן-מיניסטער און סענאַטאָר דור-נאָוואָ, וועלכער ווילט זייט א לענגערע צייט אין בערלין, האָט אָנגעשריבען א בריף צום סענאַטאָר סטוואָסטיאַנאָוו און איהם אָנגעפרעגט, צי ער קען קו-מען צוריק קיין פּעטערבורג, ווייל ער בעקומט אָפטע דראָהונגס - בריף אין בערלין, אַז מ'וועט איהם דערהרגענען.

סטוואָסטיאַנאָוו איז אַוועק אין פּע-טערבורגער אָכראַנע און דאָרט האָט מען איהם געזאָגט, אַז דורנאָווואָ מעג נאָך זיצען אין אויסלאַנד, די אָכראַנע האָט ידיעות אַז צווישען די 6 מלוכה-לייט, וועלכע זענען די ערשטע אויף דער ליסטע ביי די טעראָריסטען, איז דורנאָוואָ צווישען די ערשטע.

דורנאָוואָ איז דאַן אָפּגעפאָהרען קיין אינטערלאַקען אין שווייצאַריען, אָבער שוין דעם ערשטען טאָג פון זיין אָנקו-מען האָט א יונגע רעוואָלוציאָנערקע דערשאָסען מיט א קינזשאַל דעם פראַנ-צויזישען בירגער מיולער, ווייל זי האָט מיט א טעות אָנגענומען פאַר דעם סענאַטאָר דורנאָוואָ.

24-טען אויגוסט.

היינט האָט מען אין סאַלאָן דער-צעהלט, אַז פון ערשטען באַטאַליאָן פון פּרעאָבראַזשענער גוואַרדיע-פּאָלק האָט מען פערשיקט 158 זעלנער פאַר נישט פאָלגען די בעפעהלען פון זייערע אָפי-צערען.

דער גאַנצער באַטאַליאָן איז אַרעס-טירט אין די קאַזאַרמעס און איז אַרום-גערינגעלט דורך א פּאָלק אולאַנער.

דער גרויספירשט ניקאָלאַי ניקאָלאַיע-וויטש האָט פעראָרדענט אָנצונעמען די שטרענגסטע רעפּרעסיעס געגען די צע-בונטעוועטע זעלנער.

גענעראַל קליינעלס האָט אין אַנ'-אינטימען געשפּרעך געזאָגט, אַז דער צאַר ניקאָלאַי איז דער רייכסטער מענש אין דער וועלט. ער פערמאָגט הנכר א מיליאַרד רובל אייגען קאַפּיטאַל.

(דאָס ווייטערע קומט)

מאָריס שוואַרץ אין לאָדז

דער קבלת פנים אויפ'ן וואָקזאַל. — אונזער ערשטער געשפּ־עד מיטן גרויסען קינסטלער.- מאָריס שוואַרץ וועגען אַ יודיש קינסטלעריש וואַנדער־טעאַטער. — איינדרוקען פון פוילען

נעכטען 6.40 פאַרנאַכט איז מיט'ן קאַ־טאָװיצער וואָקזאַל געקומען קיין לאָדז דער בערימטער יודישער אַרטיסט, דירעק־טאָר פון יודישען קונסט־טעאַטער אין אַמעריקאַ, מאָריס שוואַרץ מיט זיין פרוי, ווי אויך די בערימטע ניו־יאָרקער זינ־גערין וויאָלאַ פילא. ביי דער באַהן האָ־בען איהם אָפּגעוואַרט פאַרשטעהער פון דער היגער יודישער פרעסע, מיט וועל־כע דער חשוב'ער גאַסט האָט זיך האַר־ציג בעגריסט.

נישט וועלענדיג צופיל אָנשטרענגען אונזער ליבען גאַסט פאַר זיין אַרויס־טריט אין פילהאַרמאָניע, בפרט ווען ער האָט עהערגעסטען נעהאַט אַן'אויפטריט אין וואַרשא און נאַכ'ן אַ באַנקעט ביז ה' אין דער פריה, האָבען מיר זיך בע־גנוגענט מיט כאַפּען אַ ליבטען שמועס מיט'ן קינסטלער.

— דער ציל פון מיין רייזע איבער אייראָפּאַ — האָט געזאָגט מאָריס שוואַרץ — איז צו שאַפען אַ יודיש קינסטלעריש וואַנדער־טעאַטער. ביי די איצטיגע בעדינגונגען איז אונמעגליך צו שאַפען אַן'אמת קינסטלעריש טעאַטער אויף איין אָרט. אַמעריקאַ קאָן אַזאַ טעאַ־טער נישט אויסהאַלטען און אודאי נישט וואַרשא, פאַריז, לאָנדאָן, אָדער לאָדז.

— די מניעות צום דאָזיגען ציל זע־נען אָבער זעהר גרויס, און ווען די מני־עות וועלען בעזייטיגט ווערען, וועט זיין חלום ווערען רעאַליזירט. די עיקר־מני־עות בעשטעהן אין צוקלויבען דעם פאַ־סענדען מענשען־מאַטעריאַל און בע־קומען די מעגליכקייט צו וואַנדערן פון איין לאַנד אין צווייטען אָהן די גרויסע אַפּצאָהלען פאַר וויזעס. דאָס לעצטע איז די גרעסטע און שווערסטע מניעה, בנוגע צוקלויבען גוטע יודישע אַרטיסטען, וואָלט עס צוגעגאַנגען אַ סך לייכטער. כ'האָב שוין בעוויזען צו זעהן אין וואַר־שא אַ פאָר גוטע אַרטיסטען, פיינע טאַ־לאַנטען, וועלכע האָבען אָבער, לײדער, נישט די מעגליכקייטען צולויב די אָרי־מע בעדינגונגען, אויסצוּוואַקסען.

וועגען זיינע איינדרוקען פון וואַרשא סך־הכל צוויי טאָג — האָט אונז ה' שוואַרץ ערקלערט, אַז פאַר'ן יודישען טעאַטער־עולם אין פוילען האָט ער ממש נישט קיין ווערטער.

— איך האָב נאָך קיינמאָל נישט גע־האַט די זכיה צו זעהן אַזאַ עקסטאַז, אַזאַ בעגייסטערונג. דאָס האָט מיר אַזוי פיל געגעבען, אַז כ'וועל עס קיינמאָל נישט פערגעסען.

מיר געזעגנען זיך מיט ה' שוואַרץ, פערזיכערנדיג איהם, אַז דער לאָדזשער יודישער עולם האָט נישט ווייניגער ליב יודיש טעאַטער, ווי דער וואַרשאָווער. ער וועט זיך דערין איבערציינגען אין אַ שעה אַרום אין „פילהאַרמאָניע".

* * *

דער ערשטער אויפטריט פון מאָריס שוואַרץ אין לאָדז איז אַדורך מיט אַנ'־אונגעהויערען ערפאָלג. דער פילהאַרמאָניע זאַל איז געווען פיל איבער די ברעגעס, נישט קוקענדיג די הויכע פרייזען, וואָס די פריי־זען פון די בילעטען זענען געווען פע־רייטענר געהעכערט.

דער גרויסער גאַסט האָט זיך פרעזע־נטירט אין אַ פּראָגראַם, וואָס איז בע־שטאַנען פון די שענסטע זאַכען פון זיין פילזייטיגען פּראָגראַם. דער איינדרוק איז געווען אַ מעכטיגער, אַ פּרעכטיגער. בע־זונדערס איינדרוקספיל זענען געווען די כאַראַקטער־טיפען, וואָס האָבען זיך איינ־געקריצט אין זכרון פון די צושויער, הגם מאָריס שוואַרץ איז נישט אויפגעטרע־טען אין גרים; די טיפען און געשטאַלטען זענען געווען בעצויבערנד, ווי געהאַ־מערט פון אַ גענגיאַלען מייסטער.

אויך די זינגערין פון דער ניו־יאָר־קער מעטראָפּאָליטען־אָפּערע, וויאָלאַ פילא, האָט מיט איהר הערליך זינגען

ע„ ... 27 קופּאָן №

קופּאָן № 27

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונם דאָזיגען קופּאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי־קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מיטוואָך, ד. 15. יוני פון 8 אָווענד.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 15. יוני.

לאָדז (233,8) 11.58 שעה־צייכען און טאָג פּראָגראַם, 12.10 איבערזיכט, פון דער פוילישע טאָג - פרעסע, 12.40 וועטער־בעריכט, 12.45 פּליטען, 3.40 אורידיצישע פאַר קינדער, 4.05 פּליטען, 5.- פוילישע פּאָפּולערע מוזיק פון ראַדיאָ־אָרקעסטער, 6.- פאָרטראָג, פון ווילנאָ, 6.20 טאַנץ־מוזיק, 7.15 פערשי־דענעס, 7.35 פרעסע־זשורנאַל, 7.45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנ־דעלס־און אינדוסטריע־קאַמער, פּראָג־ראַם אויפ'ן נעכסטען־טאָג, פילם־קאַלענ־דאַר און טעאַטער־רעפּערטואַר, 8.- לידער פון וואָקאַלען צוזאַמענשטעל „טע 4", 8.55 ליטעראַרישע פירטעל שעה, 9.10 געזאַנג־רעציטאַל פון סערגיי גאַגאַרין, 9.50 ביילאַגע צום ראַדיאָ־פרעסע־זשורנאַל און וועטער־קאָמוני־קאַט, 10.- טאַנץ־מוזיק, 10.25 לייכטע מוזיק, 10,40 ספּאָרט־ידיעות, 10.50 טאַנץ־מוזיק פון וואַרשא.

דער פּראָטעסט־שטרייק פון די סעזאָן־אַרבייטער

היינט די דעצידירענדע פערזאַמלונג

(§) נעכטען 10 פריה האָט זיך אַ רעלע־גאַציע פון סעזאָן־אַרבייטער נעגבאַלדען אין דער וואָיעוואָדזטווע. אין דער זעל־בער צייט האָבען די סעזאָן־אַרבייטער אַלס צייכען פון פּראָטעסט

נעוואַרפען די אַרבייט

און זיך געלאָזט גרופּענווייז צו דער וואָ־יעוואָדזשווע. די פּאָליציי האָט אָבער אַהין נישט צוגעלאָזט די „סעזאָנאָוויצעס". אַ זייגער 11 איז די דעלעגאַציע אויפ־גענומען געוואָרען דורכ'ן נאַטשעלניק ה' יאַגעלאַ. די דעלעגאַציע האָט בערירט די פראַגע וועגען פערלענגערן די סעזאָן אַרבייטען אויף אַ גאַנצע וואָך, כדי צו גע־בען זיי מעגליכקייטען אָפּצושפּאָרען עפּעס געלד אויף ווינטער.

דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, וועלכער האָט דעריבער אויפגענומען די דעלעגאַציע, האָט ערקלערט, אַז ער וועט אָנווענדען אַלע מעגליכקייטען נאָכצוקומען די פאָ־דערונגען פון די סעזאָן־אַרבייטער. צו־זאָגענדיג צו אינטערווענירען וועגען דעם אין וואַרשא, וואוהין ער פאָהרט שוין היינט אַרויס.

צום סוף האָט דער וואָיעוואָדע גע־בעטען דער דעלעגאַציע, אַז זיי זאָלען זעהן ווירקען, אַז די אַרבייט זאָל נישט איבערגעריסען ווערען, מחמת די אונטער האַנדלונגען וועגען בעקומען גרעסערע קרעדיטען פאַר די סעזאָן־אַרבייטער, איז אויף אַ גוטען וועג. און וועט העכסט־וואַרשיינליך די טאָג רעאַליזירט ווערען.

באַלד נאָך דער קאָנפערענץ איז די דעלעגאַציע אַוועק אין מאַגיסטראַט און אָפּגעגעבען אַ בעריכט דעם פּרעזידענט זשעמיענצקי. אינצווישען צייט זענען די אַרבייטער צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

6 אַ זייגער אָוונט זענען זיך די סע־זאָן־אַרבייטער צונויפגעקומען אין לאָקאַל פון די קלאַסאָוועס אויף פּאָרלעשנאַ 26 אויף דער פערזאַמלונג האָט די דעלע־גאַציע אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער וואָיעוואָדזטווע.

בעת דער דיסקוסיע און אָנגענומען אַז דער המשך פון דער קאָנפערענץ וועט פאָרקומען היינט 10 פריה אויף פּאָלעשיע, וואו ס'וועט בעשטימט ווע־רען די ענדגילטיגע שטעלונג פון די סעזאָן־אַרבייטער.

* * *

שטרייק אין „ווידזעווער מאַנופאַקטור" געענדיגט

(§) אין „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האָט, ווי בעקאַנט, אויסגעבראָכען מאָנ־טאָג אַ שטרייק. נעכטען זענען אַלע אַר־בייטער, חוץ פון דער ווינאַניע־שפּינע־רייַ, צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

* * *

שטרייק אין פּשיגורסקי'ס פאַבריק

(§) פערגאַנגענעם שבת איז אויסגע־בראָכען אַ שטרייק אין דער פירמע מאַוריצי פּשיגורסקי צוליב לוין־רעדוק־ציעס. מאָנטאָג האָט די פאַבריקס־אַד־מיניסטראַציע אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפע־רענץ מיט די שטרייקענדע אַרבייטער, פאָרלעגענדיג אַ רעדוקציע פון 3 ביז 5 פּראָצ. די אַרבייטער האָבען אָבער נישט מסכים געווען.

נעכטען האָבען די שטרייקענדע אַר־בייטער אינטערווענירט ביים אַרבייטס־אינספּעקטאָר.

צי וועט אויסברעכען אַנ'אַלגעמיינער טעקסטיל־שטרייק

היינט דעצידירענדע בעראַטונג וועגען דעם

(§) היינט וועט אין לאָקאַל פון די פאַבריקס־מייסטער (זשעראָמסקאַ 74) פאָרקומען די בעראַטונג פון די פאַבריקס דעלעגאַטען מיט'ן אַנטייל פון 400 דע־לעגאַטען. די צווישען־פעראיינס קאָמי־סיע וועט אָפּגעבען אַ בעריכט און עס וועט אָנגענומען ווערען דער בעשלוס וועגן פּראָקלאַמירען דעם אַלגעמיינעם שטרייק. גלייכצייטיג וועט אויך געוועהלט ווערען אַ שטרייק־קאָמיסיע.

שטעלט אויס פיקטיווע וועקסלען

בעקומט ער דערפאַר 4 חדשים תפיסה

(א) פאַר'ן קרייז־געריכט איז נעכטען געשטאַנען אַפרים פּאָמעראַניץ, ווערענ־דיג בעשולדיגט, אַז אַרבייטענדיג אַלס וואַיאַזשאָר אין דער פירמע דימאַנט (זשעראָמסקאַ 67), האָט ער פערקויפט עלעקטרישע אַפּאַראַטען צונעמענדיג זיך די זומען וועקסלען און אָנשטאָט זיי צו־געבען דער פירמע וועקסלען מיט „פּאַל־שע נעמען". פ. איז פערמשפּט געוואָרען אויף 4 חדשים תפיסה.

יוד. טעאַטער פילהאַרמאָניע

פערבאַנד־טרופּע פון א.א.פּ. אין פוילען.

אויפן פערלאַנג פון לאָדזער פובל. נור נאָך איינינע גאַסטשפּילן

פון זיגל ער'ס אָפּערעטען־סטאַר־טרופּע

ערשטער גאַסטשפּיל פון דער בעריהמטער איבעראַל - אָנערקענטער סאַלאָן־סוברעטין

סעווילאַ פּאַסטאַר

פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז פּרעמיערע!

„די דזשאַז טענצערין"

קאָמישע אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט פיל געזאַנג און טענץ מיט סעווילאַ פּאַסטאַר אין דער טיטול־ראָלע.

שבת 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען פון 60 גר. ביז 1.60

די פרעהליכע קאָמעדיע מיט געזאַנג און טענץ

„די פרעהליכע קבצנים"

מיט ערנאַ זיגלער אין דער הויפּט־ראָלע.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

פּאַבאַר פון יאָהר־גאַנג 1911

היינט מיטוואָך דעם 15 יוני דאַרפען זיך שטעלען פאַר דער קאָמיסיע נומ. 1 די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

M. N. W.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 — די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 קאָ־מיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

G. P.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (אַלעי־קאָשטשושקי 21) דאַרפען זיך שטעלען די פּאַבאַראָווע פון 1909 און 1910 פון דער קאַטעגאָריע „ב", וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7. און 10. קאָמי־סאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון A. ביז Z.

צו דער פּאַבאַר־קאָמיסיע דאַרף מען מיטברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט, אַ פאַס אָדער אַנ'אַנדער דאָקומענט, אַ רעגיסטראַציע־צייגניש פון מאַגיסטראַט און אַ שול און פאַך־צייגניש.

אויך די קאַטעגאָריע „ב" מוז מיט־ברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט.

—§—

די נייע פערוואַלטונג פון צענטראַלען סוחרים־און פאַבריקאַנטען־פעראיין

נעכטען איז פאָרגעקומען די קאָנ־סטיטואירענד זיצונג פון דער פערוואַל־טונג פון צענטראַלען סוחרים־ און פאַבריקאַנטען־פערבאַנד (פּיעטריקאָווער 10), אין פרעזידיום זענען געוועהלט: פּרעזעס — אינזשיניער ג. פּראַשקער, וויצע - פרעזעס: יעקב דעגענשטיין און אינזשי יאַשונסקי, סעקרעטאַרען ל. מאַזור און מ. גאַרדאָן, קאַסירער: דוד שטאַהל און מ. פ. בראַנאָווסקי, עקאָנאָמען: מ. האַלפּערן און אַ. שניי־שניידער.

פון „השומר הדתי"

זונטאָג איז פאָרגעקומען אַ פגישה פון „שומר הדתי" אין טושין. ס'האָבען אָנטייל גענומען די סניפים פון „שומר הדתי" פון לאָדז, פּאַביאַניץ, פּיעטריקאָוו משידבאָרוש. די פגישה איז אַדורך זעהר אימפּאָזאַנט מיט גימנאַסטיש און ספּאָרט־איבונגען.

צום שלוס האָבען געהאַלטען רעפּע־ראַטען: גרושקע, שלעזינגער און נאָכ־דעם איז פאָרגעקומען אַ מאַרש איבער דער שטאָט. (י.א.ג.)

צוזשטאָכען מיט אַ מעסער אין מיטען גאַס

(§) אויף ספּאָצערנאַ גאַס איז צוּ שטאָכען געוואָרען מיט אַ מעסער מאַר רעגאָוש ריאַנאַ. ער איז אָפּגעפיהרט גע־וואָרען אין שפּיטאָל.

ליבע אין קייטען

גרויסער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דער נאָהנטער פערגאַנגענהייט

(5־טע פאָרטזעצונג)

זיינע אויגען האָבען אַ בליץ געטון מיט צאָרן, גאַנץ אַרויס. — האָט ער ווייטער געדונערט מיט זיין קרעפטיגער ליבען־שטים, מאַדאַם דיבעל, זייט אַנ'עדות, אַז איך האָב איהם געוואָרענט.

רעגינאַ האָט זיך אַ וואָרף געטון אויף אַלבערט'ס האַלז.

רויט פון צאָרן און כעס האָט סולקאָווסקי אַ קלונג געטון.

עס זענען אַריינגעקומען דריי דינער. ער האָט זיי נעהייסען צורײַסען די געליבטע.

— לויפען! — האָט אַלבערט אויסגערופען, אַרויס־כאַפענדיג פון טאַש אַ רעוואָלווער, — ווער עס וועט דער־וועגען אָנצוריהרען רעגינאַ'ן, אָדער מיך פאַלט אויפ'ן אָרט אַ טויטער.

— גיה, אלעק, טייערער, — האָט רעגינאַ געשעפּ־טשעט - מיר וועלען זיך נאָך זעהען, אָבער איך בעשווער דיך, דו זאָלסט בלייבען אין דער שטאָט.

— וואו זאָל איך וואַרטען? — האָט אַלבערט שטיל געפרעגט.

— זיי, טייערסטער, אויפ'ן זעלבען אָרט, וואו מיר האָבען זיך געזעהען צום ערשטען מאָל. מאָרגען, ווען די זון וועט נאָר פערגעהן, וועל איך וואַרטען אויף דיר ביים ציגיינער־וועלדעל.

— איך וועל זיכער קומען.

דאָס איז געווען אַלץ, וואָס זיי האָבען געקענט אַרויס־רעדען צווישען זיך. אין דער זעלבער סעקונדע האָט הערר סולקאָווסקי מיט געוואַלד אַוועקגעשטופּט זיין טאָכטער.

— איך פאָדער פון אייך, הערר סולקאָווסקי, איהר זאָלט צורוק לאָזען אייער טאָכטער, — האָט אַלבערט גע־זאָגט אויפגערעגטערהייט, — איך גיה אוועק, איך פערלאָז אייער הויז און איך שווער קיינמאָל שוין נישט מעהר אי־בערצוטרעטען אייער שוועל. אָבער נאָך מוז זיך אָן אייך נוקם זיין פאַר דעם וואָרט, וואָס איהר האָט געבראָכען. זייט געזונד, רעגינאַ! צום ווידערזעהן, טייערסטע!

אַרויסגעהענדיג, האָט אַלבערט שטאַרק געהערט, ווי מאַדאַם דיבעל און סולקאָווסקי צולאַכען זיך מיט חוזק.

אַ פינסטערע נאַכט האָט בעדעקט די גאַסען פון ביעלסק, ווען אַלבערט איז געגאַנגען צו זיין מוטער, צו גע־זעגענען זיך מיט איהר.

ער האָט שוין געזעהען די ווילע פון די שטאָהל'ס, צוויי ליכטיגע פענסטער אויפ'ן ערשטען שטאָק, וואָס זע־נען געווען פון שלאָף־צימער, האָבען געזאָגט, אַז מען שלאָפט נאָך נישט.

דורך אַ קליינער טיר, וואָס האָט געפיהרט פון גאָר־טען אין קאָרידאָר אַריין, איז שטאָהל אַרויפגעלאָפען אויף די טרעפּען אין צימער אַריין, וואָס האָט ביי איהם אַרויס־גערופען וועהמוטיגליכע ערינערונגען.

אין דעם דאָזיגען צימער איז ער געשלאָפען אַלס קינד, האָט זיך דאָ געשפּילט, געלערנט, דאָ האָט איהם די מוטער דערצעהלט די שענסטע מעשה'לעך.

דאָס אַלץ איז איהם ווי אַ לעבעדיג בילד געשטאַנען פאַר זיינע אויגען.

שטיל האָט ער זיך דערנעהנטערט צו דער טיר און האָט שוין געהאַלט איבערטרעטען די שוועל, ווי ער האָט פּלוצלינג דערהערט דאָס בעקאַנטע קול פון שימאָן ליובאַר.

— וואָס טוט איהר אַזוי שפּעט בייּנאַכט אין מיין שלאָף־צימער? — האָט פרוי זאָפיאַ שטאָהל געפרעגט. — איך האָב דאָך אייך געהייסען זאָגען דורך ז'עם דינער, אַז פאַר אייך בין איך קיינמאָל נישט אין דער היים.

— איך דאַרף זיך נישט פרעגען וועגען דעם, — האָט ליובאַר חוצפה'דיג געענטפערט. איך בין דאָ דער הערר פון הויז און איהר דאַרפט מיר דאַנקען, וואָס איך לאָז אייך דאָ זיין. אַ שעהנע מאַמע זענט איהר און שעהן בעציהט איהר זיך צו אייער זוהן!

— דו ביזט מיין זוהן. יאָ, איך מוז דאָס מודה זיין, און דאָך געהערט מיין גאַנצע ליבע צו דעם. וועמען דאָס געריכט האָט היינט צוגענומען זיין פערמעגען און זיין נאָ־מען און צו איהם וועט מיין ליבע אייביג געהערען! פאַר אייך, הערר שימאָן ליובאַר, פיהל איך בלויז שרעק און מורא.

— אויב איהר האָט מורא פאַר מיר, איז זעהר גוט. איך בין דאָ נישט געקומען פאָדערן ביי אייך מוטער־ליבע.

(פאָרטזעצונג קומט)

די פערקויפטע פרוי

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען־לעבען אין פוילען.

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט" פון לעאָן גאָלדמאַן

(152 פאָרטזעצונג)

— האַלאָ, פלעק! — האָט דער געהיים־אַגענט טשי־כאָצקי געפרעגט.

— יאָ, פלעק. וואָס הערט זיך?

— דער פערשוין געפינט זיך אין האָטעל. איך וואַרט אָפּ מיט אַרעסטירען איהם.

— אָ, טוסט גוט. כל־זמן עס איז נאָך נישטאָ די פּאָ־לעע זיכערקייט, אַז דאָס איז דער געזוכטער לעאָן שאַטאַן. בעמיה דיך פריהער צו איבערצייגען מיט דער גרעסטער פעסטקייט, אַז דאָס איז ער און דאַן, ברודער, פערלאָז אויף איהם די קייטעלעך. וואו געפינסטו זיך? איצט בין איך אויף דער פּאָסט, אָבער איך האָב געדונגען אַ צימער אין זעלבען האָטעל, וואו דער פּויגעל שטעהט איין, מיין צימער איז נעבען זיינעם.

— האָסט גוט געטון. אין אַ צעהן מינוט אַרום וועל איך קומען צו דיר אין צימער. וואָס פאַר אַ נומער האָט דאָס צימער?

— נומער 14.

— גוט. צום ווידערזעהן.

טשיכאָצקי איז באַלד געפאָהרען אין האָטעל אַריין. ער האָט, אַדורכגעהענדיג דעם קאָרידאָר, אַ קוק געטון דורך דעם שליסעל־לאָך. שאַטאַן איז געלעגען אויסגעצויגען אויף דער קאַנאַפּע און איז פעסט געשלאָפען.

טשיכאָצקי האָט אַ שמייכעל געטון און איז אַריין צו זיך אין צימער.

ער האָט אונגעדולדיג געוואַרט אויף פלעק'ן.

אין אַ צעהן מינוט אַרום האָט עמיצער אָנגעקלאַפּט אין צימער 14.

— אַריין! — האָט טשיכאָצקי אויסגערופען.

עס איז אַריינגעקומען אַנ'עלטערער מענש מיט אַ לאַנגע געלע באָרד און אין אַ יודיש היטעל.

טשיכאָצקי האָט איהם אָנגעקוקט אַ פערוואונדער־טער.

— איהר האָט זיך טועה געווען.

— ניין, איך האָב זיך נישט טועה געווען — האָט דער אַריינגעקומענער אַ שמייכעל געטון.

טשיכאָצקי האָט זיך באַלד געכאַפּט, ווער עס איז דער גאַסט.

— ער איז צוגעלאָפען צו איהם און געדריקט די האַנד.

— ווי מיין דו האָסט זיך פערקליידעט. עס איז שווער צו דערקענען דיך.

— ע, לאָז אָפּ. דו ווייסט דאָך, אַז איך בין אַ מייס־טער אויף פערקליידען זיך. דער עיקר, זאָג מיר, וואָס מאַכט דער „פויגעל"?

— ער געפינט זיך אין דרינען?

פלעק האָט גענומען אַרומגעהן איבער'ן צימער. ער האָט עפּעס אָנגעשטרענגט געטראַכט. מיט איינמאָל האָט ער זיך אָפּגעשטעלט און האָט אַ זאָג געטון:

— איך זעה איין, אַז עס איז נישטאָ, וואָס צו שפּי־לען זיך. מיר מוזען דעם „בחור" אַרעסטירען.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט ער פון זיך אַראָפּגע־ריסען די באָרד און האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די לאַנ־גע קאַפּאָטע. דערנאָך האָט ער אויסגערופען:

— מיר געהען גלייך אַריין צו איהם! זיי האָבען אַ טאַפּ געטון אין די קעשענעס, צי דאָס געוועהר איז אין אָרדנונג.

דאַן זענען זיי ביידע אַריין אין קאָרידאָר. אין דער טיר האָט אָנגעקלאַפּט טשיכאָצקי.

מען האָט נישט געהערט קיין ענטפער.

טשיכאָצקי האָט נאָכאַמאָל אָנגעקלאַפּט.

— ווער איז? — האָט זיך דערהערט אַ חמורעדיגע שטים פון אַ מענש, וועלכער האָט זיך ערשט אויפגעכאַפּט פון שלאָף.

— אַ בריף.

— אַ בריף פאַר מיר. ניין, ס'קען נישט זיין! — האָט דער מאַן געענטפערט פון אינעווייניג.

— עפענט אויף, דער בריף פאַר אייך! — האָט טשי־כאָצקי געענטפערט.

און כדי צו זיין גרייט אויף אַלע עווענטועליטעטען, האָבען ביידע אַגענטען אַרויסגענומען די רעוואָלווערען פון די קעשענעס און זיי געהאַלטען גרייט.

די טיר האָט אַ סקריפּ געטון און מען אַנטבלעקט ביידע אַגענטען צוגעשפּרונגען צו איהם און אויסגערופען:

— איהר זענט לעאָן שאַטאַן! עס וועט אייך גאָר נישט העלפען! איהר וועט די פּאָליציי שוין מעהר נישט גענאַרען.

(ענדע קומט)

אינטערעסאַנטע וועלט-נייעס אין בילדער

צו'ז דעם 50-יאָהריגן עקזיסטענץ פון גאָטהאַרד-טונעל אין שווייצאַריען איז געשטעלט געוואָרן אַ דענק-מאָל לכבוד דעם בויער פון טונעל אירעלאַ.

דער נאַציאָנאַלער יום-טוב אין שוועדן

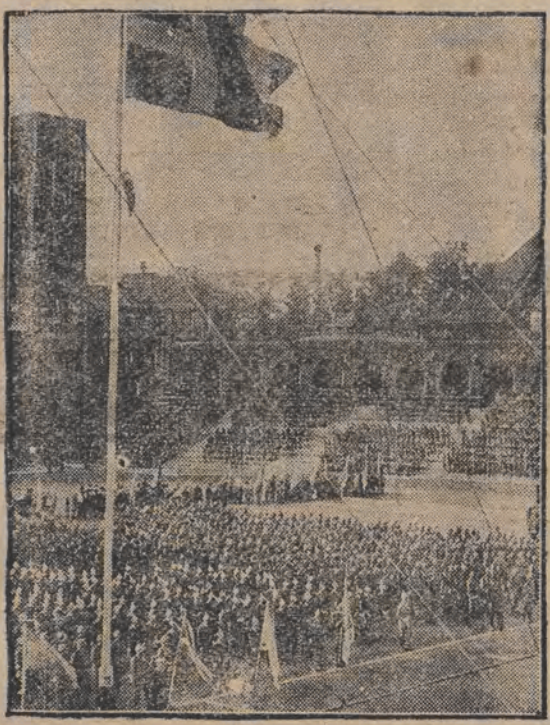

אין שטאָקהאָלם ווערט יעהרליך געפייערט דער „נאַציאָנאַל-יום-טוב" מיט גרויסע פאַראַדן אין וועלכע ס'באַטייליגט זיך דער קעניג

די „מיליאָנערן פון דער לופט"

דויטשע דייטש: מיליאַנער-קאַפיטאַנען האָבן אַרורכגעמאַכט אין דער לופט צו אַ מיליאָן קילאָמעטער.

שמעלינג'ס לעצטע הכנות פאַר'ן קאַמף אויף וועלט-מייסטערשאַפט.

אין אַ וואָך אַרום ווערט אין ניו-יאָרק פאָרקומען דער קאַמף וועגן וועלט-מייסטער טיטול צווי-שמעלינג'ן און שאַרקי'ן. שמעלינג טרענירט זיך געשמאַק צום דאָזיגן קאַמף.

ביסמאַרק אויף שווייצאַרישע בריף-מאַרקעס.

ד"ר דייטשער מייסטער יאָנאַט האָט געשלאָגן אַ נייעם וועלט-רעקאָרד אין לויפן אויף 100 מעטער דורכמאַכנדיג דעם דאָזיגן שטח אין 10,3 סעקונדען.

נאָך 12 יאָהר געפאַנגענשאַפט אהיים געקומען

דער דייטשער בירגער דאַהמאַן איז פון אַ פויער אין ענדיגנגען (באַדען) איז געווען 16 יאָהר אין פראַנצויזישן געפאַנגענשאַפט. די לעצטע יאָהרען איז ער געווען אין אַלזשיר. די טאָג איז ער אַהיים-געקומען, ליגקס- דאַהמאַן מיט זיינע עלטערן, רעכטס דער פייערליכער קבלת פנים לכבוד איהם אין שטעטעל

היינט און טעגליך!

היינט און ווייטערע טעג!

א פילם אַ וואונדער, אַ פילם אַ ענטפלעקונג. עפעס אזוינס וואָס איז ביז איצט נישט געווען און וואָס מען האָט נאָך נישט געהערט. אַ פילם פון מוזענד און איין איבערלעבעניש. דער גרעסטער פילם פון אַלע צייטען.

„טרעדער האָרן"

רעזשיסוראַציע W. S. von Dyke'a דער שעפער פון „פאַגאַני" און „ווייסע שאָטענס". אַ נאַקעטע איינראָפעאישע פרוי צווישן מענשן-פרעסער. דער קאַמף אין דער וויסטע מיט אַנ'אויסערגעוועהנליכען אינהאַלט. — אָנהויב פון סעאַנסען: אין וואָכן-טעג 5 נמ., שבת, זונטאָג, חגאות 12 מיטאָג. אויפ'ן ערשטן סעאַנס אַלע פלעצער צו 50 גר.

איינאיינציג קלאַנג-קינא אין גאַרטען
שענקעוויטשאַ 40, טעל. 141-22

פאַרזיכטיג!
ג' דאַמען און מענער!
ער קריזיס דריקט פון אַלע זייטען צוזי, אַז יעדער גראָשן שפּילט אַ גרויסע ראָלע. צו דעם קומט נאָך דער יום-טוב שבועות אין צו שאַנד קאָן מען דאָך נישט גיין, דעריבער רעקאָמענדיר איך אייך, מיינע ג' דאַמען און מענער, אַז צו דעם צוועק האָב איך צוגעגרייט
אַ גרויסן אויסוואַהל פון די נייעסטע פאַסאָנען און מאָדערנסטע קאָלירען
דאַמען און מענער היטען
צו זעהר ביליגע פרייזען.
גלייכצייטיג ווערט אויך אָנגענומען צו איבערפאַסאָנירן דאַמען- און מענער-היטען פון גאָר אַלט אויף געגנצליך ניי און אַלעס צו ביליגע פרייזען.
געדענקט די אַדרעסן:
פערדער, זגערזשער 7
לוטאָמירסקאַ 2, זגערזשער 20

Dr. HALTRECHT
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8–11 פריה, פון 12.30–1.30 נ"מ. און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג

2 שטובען מיט אַ קוך
ביליג, באַלד איבערצוגעבען
אַלע 1. מאַי 23, וואוינ: 24.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואַהל
שפּאַציר-וואָגענס
אייזען · ניקעל
בעטען
מאַטראַצען
ספּרענזינגאָווע "Patent"
וויזימאַטשקעס
אַמעריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
„DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73 אין הויף

פענסיאָנאַט „הערצליה"
פאַר דערוואַקסענע און פאַר קינדער
אין טשאַרניעצקא גורא. פּרעכטיגע ווילעס אין סאָמע וואַלד. ליכטיגע זונען-צימער. שמאַקהאַפטע ריטוּעלע קיך. מעסיגע פרייזן. פאַר קינדער אַ ספּעצ. ווילע אונטער דער לייטונג פון פרוי שולמית פאָזנאַנסקא (געוו. לייטערין פון קינדער אינטערנאַט אין א"י).
Pensjonat Herclija Czarnecka Góra, poczta Stapo rków

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
1 זאַוואַדזקאַ 1
נאָר פאַר ;ענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע צוגליבן פון גלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט - קאָסמעטיק.
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.
באַזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

פערלוירען
מיטוואָך, דעם 8-טען ד.מ. איז כיר אָוועקגעקומען אַנ'אַגענטור-אַלטע לעדערנע טעקע מיט אַסעקוראַנץ-פּאַפּירען אויף ליקווידאַציאָנס-פּאַפּירען פון דער געז. נעוו-יאָרק, פאָטאָגראַפיען פון מיינע קאָלעגען. די אַלע זאַכען האָבען פאַר קיינעם נישט קיין ווערט, עס ווירד געבעטען געגען בעלאָהנונג אָבצוגעבען אַלעי 1-טער מאַי 39, וואוינונג 8, אָדער טעלעפאָניש 211-73 פון 8-10 פריה און פון 3-6 נאָכמיטאָג.

Zagubiony został kwit kaucyjnyj wystawiony przez Łódzk e Tawarzystwo Elektr. Oświetl. w Łodzi na imię Fajgi Szwarc na sumę Zł. 10 z roku 1930.
Powyższy kwit unieważnia się.

אלס נאַכט וועכטער
זוך איך אַ פּאָסטען פאַר אַ קליינעם לוין. גוטע רעפערענצען האָמער, ווסכאָדניאָ 25.

געגען שוועס פיז פיס!
געגען אָדציסקעס! נוצט נור דעם שוין זייט 25 יאָר בעוואוסטן פּראָשעק און פלאַסטער „ראַדיקאַל" פרייז 30 גר. אַ שאַכטל מיט אַ זייפל 50 גר. היט אייך פאַר פאַלשע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען. נאָר שאָרען די פיס און אייער געזונד, אויך פלין „ראַדיקאַל" געגען וואָנצען, גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער. פרייז פון אַ פלעשל 70 גר. אַלס צו בעקומען ביים ציישונגס-פערקויפער וועלנאַרזש. אַלט-שטאָדט 1, אויך ביים ציישונגס-פערקויפער פנחס וועלנאַרזש, פּיעטריקאָווער 34 (רוג צעגעלניאַנאַ). 2997

קאָלערטע און ווייסע דאַמען-וועש
ROBOTA RĘCZNA—האַנד-אַרבייט
נעמט אָן צו שטיקען און נייען מיט אייגענע ווי אויך אָנפערטרויטע וואַרע ווי Petite-reine Crèpe-de-Chine א.ז.וו. אַלעס לויט פּאַריזער און ווינער זשורנאַל. זאַוואַדזקאַ 27 בלייוויים.

„Osman"
Patentowane gilzy
czterowatkowe
zdobyły uznanie wszystkich Palaczy.

יודען! היט אייך פאַר ווינקעל-שרייבער,
וואָס נעמען אייך צו געלד און פערפיהרען אייך! פאַר'ן זעלבען געלד ערלעדיגט געוויסענהאַפט
אַלע רעכטס-קאָנסולענטן-אַרבייטן
דאָס לאַנג-יעהריגע, קאָנצעסיאָנירטע און בעסטענס-רענאָמירטע
רעכטס-קאָנסולענטן-ביוראָ
„אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36
טעל. 108-47. לינקע אָפיצינע, צווייטער שטאָק. טעל. 108 47
בעמ.: נישט-צייטיגע קונדען קאָנען אַלערליי אָנפראַגען, פּאַדאַניעס און ענינים אַרומרעדען און בעשטעלן טעלעפאָניש, די פערטיגע שריפטען ווערען זאָפאָרט אָפּגעשיקט אַ היים.

לאַנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אָנקלאָגעס און כלאָוו, עס
ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (אַפּיעקאַנסטווע).
שנעלער אויסקויף פון פאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932
ב. מאָז. פּעטריקאָווער 10

פאַנאַמאַנסען-פרייז: פאַר 3 חדשים פון פוילען 9 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25 ...
אַנאָנסען-פרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער טעקסט מיט 50 טייערער. פון די פרייזן ווערט קיין ראַבאַט ... פאַר אַ מיליטער-שיר פאַר'ן טעקסט 16 גר. פרייסע 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פרייסע 50 גר. נאָכן טעקסט 23 גר. פרייסע 32 גר.

Drukarnia. Ł. i M. Hamburskich. Łódź. Piotrkowska 16. Dzierżawca: S. B. Frenke

Odpowiedzialny Red.-wydawca: ...